

Załącznik

do Uchwały Nr XXXIII/201/09
Rady Gminy Radziłów
z dnia 06 lipca 2009 roku

**Gminny Program
Opieki nad Zabytkami na lata 2009 – 2012
dla Gminy Radziłów**

Dziedzictwo kulturowe,
to dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, to bogactwo nieodnawialnych źródeł informacji o życiu i działalności naszych przodków, to również dorobek naszych czasów, dlatego tak ważnym i potrzebnym jest wysiłek w celu zachowania tego dobra dla przyszłych pokoleń.

Świadomość potrzeby ratowania i ochrony zabytków jest coraz powszechniejsza wśród mieszkańców naszej Gminy. Dbanie o należyty stan i atrakcyjny wygląd naszych zabytków jest naszym obowiązkiem. Rewitalizacja poszczególnych obiektów jest szansą na ich uratowanie. Tak więc stworzenie programu opieki nad zabytkami jest koniecznością przewidzianą ustawą, oraz potrzebą społeczną. Jest również ważnym czynnikiem w upowszechnianiu wiedzy i pomaganiu właścicielom zabytków w dbaniu o ich dobrą kondycję. Urok zadbanych zabytków, ulicznych zaułków, placyków i parków stworzy niepowtarzalny charakter i podniesie atrakcyjność turystyczną gminy.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Radziłów na lata 2009-2012 jest opracowaniem o charakterze uzupełniającym w stosunku do innych aktów planowania w gminie (Planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości gminnej Radziłów, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów). Nie stanowi aktu prawa miejscowego, lecz jest dokumentem polityki administracyjnej w zakresie podejmowanych działań mających na celu poprawę stanu zachowania środowiska kulturowego w gminie. Przy odrobinie powodzenia efektem może być stworzenie produktu turystycznego przy wykorzystaniu dóbr kultury i uwrażliwienie mieszkańców gminy na potrzeby związane z utrzymaniem i ochroną zabytków w celu zachowania naszego dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń.

PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Gminy zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 16, poz. 95) w zakresie zadań własnych realizują sprawy dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 7 ust 1 pkt.9). Obowiązek sporządzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami nakłada na gminę art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.). Ustawa reguluje zasady ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, definiuje pojęcie zabytku, określa formy ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków (w tym administracji rządowej i samorządowej), formy finansowania opieki nad zabytkami i ich ewidencjonowania.

Gminny program opieki nad zabytkami powstał w oparciu o:

- Wykazy zabytków ruchomych sporządzone w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków Delegatura w Łomży,
- Ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości gminnej Radziłów zatwierdzonego Uchwałą Rady Gminy Radziłów Nr XXXIX/188/06 z dnia 27 lipca 2006r. opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego Nr 222 poz. 2165,

- Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy miejscowości Słucz.
- Ustalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radziłów zatwierdzonego uchwałą Nr XVII/78/2000 z dnia 24 lutego 2000r
- Wykaz stanowisk archeologicznych odkrytych na terenie działania Gminy Radziłów, objętych wojewódzką ewidencją zabytków nieruchomych,
- Wykaz zabytków ruchomych.
- Gminną ewidencję zabytków

CELE OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI W ŚWIETLE USTAWY Z DNIA 23 LIPCA 2003 R O OCHRONIE ZABYTKÓW I OPIECE NAD ZABYTKAMI.

„Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2009-2012” zgodnie z przytoczoną powyżej ustawą ma na celu:

- zapoznanie z zasobami dziedzictwa kulturowego, historią i zabytkami występującymi w poszczególnych miejscowościach gminy Radziłów, w tym z wykazem obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków oraz z wykazem Gminnej Ewidencji Zabytków,
- zapoznanie z uwarunkowaniami prawnymi dotyczącymi ochrony i opieki nad zabytkami, rozpoznanie potrzeb dotyczących podejmowania działań zmierzających do zahamowania procesów degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania,
- podejmowanie działań w zakresie stałego podnoszenia świadomości społecznej o wartościach duchowych i materialnych otaczających nas krajobrazów i potrzebie większej troski każdego o ich ochronę, właściwe kształtowanie i pielęgnację,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych, współpraca z właścicielami zabytków dla zapewnienia im należytej opieki, wskazywanie potencjalnych źródeł pozyskania środków na realizację zadań renowacyjnych, remontowych czy dotyczących rewitalizacji obiektów zabytkowych, podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków w zakresie zahamowania procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.

OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I OPIEKA NAD ZABYTKAMI.

Opieka nad zabytkiem (art. 5 ustawy) sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków: naukowego badania i dokumentowania zabytku, prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie, korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości, popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami każda gmina prowadzi Gminną Ewidencję Zabytków, która stanowi podstawę do sporządzenia Programu opieki nad zabytkami. Ewidencja ta jest prowadzona w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych, ruchomych oraz archeologicznych z terenu gminy, objętych Wojewódzką Ewidencją Zabytków obok zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia oraz parków kulturowych – stanowi podstawę do objęcia tych zabytków ochroną w formie zapisu w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY RADZIŁÓW.

Gminny program opieki nad zabytkami zgodny jest z kierunkami wyznaczonymi w :

- Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013 przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r. oraz uzupełnieniu Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020,
- Narodowym Planie Rozwoju (Ustawa z dnia 20.04. 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju, Dz. U. Nr 116, poz. 1206) oraz z założeniami do krajowego programu ochrony zabytków.

- Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego.
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego miejscowości gminnej Radziłów,
- projektem miejscowego planu terenów zabudowy miejscowości Słucz,
- planem rozwoju lokalnego gminy.

Celem opracowanych dokumentów jest zapewnienie optymalnego rozwoju społeczno-gospodarczego oraz stworzenie możliwie jak najlepszych warunków życia jej mieszkańcom. Instrumentem kształtowania polityki przestrzennej gminy, przy uwzględnieniu uwarunkowań wynikłych z ochrony dziedzictwa materialnego jest Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Gminy oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miejscowości gminnej Radziłów, a także w końcowej fazie opracowania projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Słucz.

CHARAKTERYSTYKA I OCENA STANU ZACHOWANIA DÓBR KULTURY W DOKUMENTACH PLANISYTYCHNYCH.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów zatwierdzonym Uchwałą Rady Gminy Radziłów Nr XXXII/76/2000 z dnia 24 lutego 2000r., w części poświęconej ochronie przestrzeni kulturowej zawarto następujące ustalenia:

„Układ przestrzenny Radziłowa wykształcił się ostatecznie prawdopodobnie w XV i XVI wieku zachował się do dziś bez większych zmian. Budynki drewniane mieszkalne pochodzą najczęściej z przełomu XIX i XX wieku. Godna uwagi jest również zabudowa gospodarcza z kamienia polnego lub drewniana o ścianach wieńcowych. Charakterystycznym elementem przestrzenny stanowią niezwykle wydłużone działki siedliskowe z zabudową gospodarczą. Dotyczy to szczególnie ulic Szczuczyńskiej, Ogrodowej, Nadstawnej, Gumiennej, częściowo Pięknej, oraz pierzei rynkowej.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wyznaczono następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

- Strefa B, która obejmuje układ przestrzenny Radziłowa wykształcony w XVI wieku (od cmentarza , ul. Bargłówek, rejon ul. Karwowskiej, ul. Gumienna, Nadstawna – obszar

w rejonie ulicy Gęsiej, kościoła i ulicy Ogrodowej, powiększony o enklawę zabudowy siedliskowej przy ulicy Ogrodowej i obszar siedliskowy przy ul. Pięknej). W stresie obowiązują rygory konserwatorskie dotyczące:

- utrzymania historycznego przebiegu ulic (w istniejących liniach rozgraniczających),
- zachowania istniejącej linii zabudowy, zachowania podziałów parcelacyjnych.

Ze względu na duży stopień zachowania układu przestrzennego strefę podzielono na sektory:

- Sektor B1 ograniczony ulicami Szczuczyńską, Gumienną, Grzybową, Nadstawną, Łomżyńską, zachodnią granicą działek przy ul. Gęsiej, terenu kościelnego, północnych granic działek siedliskowych nr 13 i 14.
- Sektor B2 ograniczony ulicami: Nadstawną i południową granicą działek (od strony Matlak), ulicą Gumienną , Szczuczyńską, Bargłówek do granic działek nr 11a włącznie, enklawa zabudowy siedliskowej po zachodniej stronie ulicy Ogrodowej. W sektorze B1 i B2 należy bezwzględnie utrzymać istniejący układ parcelacyjny.
- Sektor B3 ograniczony granicą działki 11a, ulicami Gumienną, Nadstawną, ulicą Gumienną w granicach działki 19 i ulicą Bargłówek. W sektorze B3 ze względu na zniekształcony układ parcelacyjny dopuszcza się przekształcenie działek w sposób wynikający z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
- Sektor B4 obejmuje południową część strefy B (przy ul. Pięknej) między ulicami Nadstawną i Gumienną. W sektorze B4 istnieje ewentualna możliwość wtórnej parcelacji od strony ulicy Pięknej.

W sektorze B obowiązują utrzymanie odpowiedniego charakteru zabudowy – przy rynku i ulicach wlotowych charakterze mieszkalnym, na obrzeżach miasta (głównie ulica Gumienna, Nadstawną, Bargłówek) w typie mieszkalno – gospodarczym; zachowania wszystkich charakterystycznych dla zabytkowej zabudowy elementów – gabarytów, ilości kondygnacji, szczytowego ustawienia do ulicy, stromych dachów, elementów dekoracyjnych, itp. Budownictwa drewnianego i kamienno – ceglano – podmurówek, schodków przy wejściach.

Obiekty zabytkowe wpisane i postulowane do wpisania do rejestru zabytków wskazuje się do bezwzględnego zachowania. W obiektach tych zakazuje się wszystkich zmian bryły, detalu i wnętrza, wyposażenia, chyba że zachodzi możliwość rekonstrukcji pierwotnego wyglądu. Dopuszczalne są działania wyłącznie konserwatorskie według specjalistycznych projektów i pod nadzorem konserwatorskim. W przypadku ustalenia konieczności rozbiórki obiektu zabytkowego należy postępować zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie o ochronie Dóbr kultury i muzeach z 15 lutego 1962 r. (Dz. U. Nr 10, poz. 48 z późn. zm.)

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wyznaczono również strefy obserwacji archeologicznej i stanowiska archeologiczne wg. stanu rozpoznania na rok sierpień 1999r. Wszelkie inwestycje planowane na obszarach stref obserwacji archeologicznej powinny być uzgadniane ze służbą konserwatorską i prowadzone pod nadzorem archeologicznym”.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miejscowości gminnej Radziłów obowiązują następujące ustalenia dotyczące środowiska kulturowego.

§ 1. „Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego:

2. Na terenie objętym planem występuje obszar objęte prawną ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody:

- "Obszar Natura 2000 – Dolina Biebrzy PLC 200001 (Dyrektywa Ptasia)", w którym obowiązywać będą zasady gospodarowania określone w planie ochrony obszaru sporządzonym na podstawie przepisów odrębnych.

3. Plan ustala następujące wymogi w zakresie ochrony środowiska:

- 1) obowiązek ochrony wód rzek Matlak i Przytulanka pod względem ich jakości oraz utrzymania nienaruszalnego przepływu biologicznego;
- 2) wydziela się obszar doliny dopływów rzeki Wissy, rzek Przytulanka i Matlak, w którym ustala się:
 - a) zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania jako ciągów zieleni naturalnej, głównie łąkowej;
 - b) zakaz zabudowy w obszarze zagrożonym powodzią (nowej zabudowy i budowli) oraz realizacji innych przegród poprzecznych ograniczających lub uniemożliwiających swobodny spływ wód i naturalny ruch mas powietrza);
 - c) zakaz wykonywania prac ziemnych naruszających w sposób istotny rzeźbę terenu i układ stosunków wodnych;
 - d) zakaz odprowadzania nie oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych i gruntu;
 - e) zakaz realizacji zbiorników i rurociągów do magazynowania, dystrybucji i transportu paliw, olejów i smarów, w tym zakaz lokalizacji stacji paliw;
 - f) zakaz składowania odpadów stałych i wylewania nieczystości, w tym odchodów zwierzęcych i środków chemicznych;
 - g) zakaz grodzenia nieruchomości w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegowej rzek, w celu umożliwienia publicznego dostępu do rzek na całej ich długości;
- 3) obowiązek ochrony urządzeń melioracji wodnych, w tym:
 - a) utrzymanie drożności rowów melioracyjnych poprzez odpowiednie zagospodarowanie działek i stosowanie przepustów;
 - b) zapewnienie dostępu do rowów niezbędnego dla ich eksploatacji, między innym poprzez zakaz realizacji ogrodzeń w odległości mniejszej niż 1,5 m od rowu;
 - c) dopuszcza się przebudowę urządzeń na terenach przeznaczonych pod zainwestowanie pod warunkiem uzgodnienia zakresu przebudowy z właścicielem lub zarządcą urządzeń oraz uzyskania wymaganych prawem zezwoleń i uzgodnień;
- 4) obowiązek ochrony zieleni urządzonej i zadrzewień poprzez ochronę istniejących skwerów, zieleńców, zieleni ulicznej, zieleni przykościelnej i cmentarnej, ogrodów przydomowych będących elementami uzupełniającymi system przyrodniczy przed zmianą ich form zagospodarowania lub likwidacją, z wyjątkiem szczególnych przypadków realizacji bardzo ważnych elementów komunikacyjnych lub infrastrukturalnych.
- 5) obowiązek ochrony powietrza atmosferycznego z zaleceniem stosowania proekologicznych nośników energii cieplnej;
- 6) obowiązek ochrony przed hałasem i wibracjami poprzez ograniczenie hałasu i wibracji głównie w obszarach stałego pobytu (zamieszkania) ludzi do poziomów nie przekraczających dopuszczalnych wielkości normatywnych określonych w przepisach odrębnych;

- 7) obowiązek ochrony przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym poprzez stosowanie wymaganych stref ochronnych od urządzeń elektroenergetycznych oraz stacji telefonii komórkowej;
- 8) obowiązek ochrony powierzchni ziemi i gleb poprzez:
 - a) zakaz zanieczyszczania i składowania odpadów stałych i płynnych poza miejscami wyznaczonymi w planie;
 - b) ochronę najwartościowszych terenów produkcji rolnej;
- 9) obowiązek ochrony warunków zamieszkania poprzez zakaz lokalizacji działalności uciążliwej oraz nowych magazynów i hurtowni na terenach zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowej z towarzyszeniem usług;
- 10) zakaz realizacji inwestycji zaliczanych w przepisach odrębnych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których wymagane jest sporządzenie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, na terenach zwartej zabudowy wsi, z wyłączeniem inwestycji związanych z prowadzeniem gospodarstw hodowlanych na terenach zabudowy zagrodowej oznaczonych na rysunku planu symbolem RM oraz inwestycji drogowych, infrastruktury technicznej i melioracji wodnych;
- 11) realizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dopuszczonych ustaleniami niniejszego planu, na warunkach określonych w przepisach odrębnych (odnoszących się do ochrony środowiska);
- 12) obowiązek ograniczenia uciążliwości przedsięwzięć inwestycyjnych do granic terenu, do którego inwestor posiada tytuł prawny, poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych;
- 13) ograniczanie przekształceń istniejącego ukształtowania terenu, do niezbędnego minimum wynikającego z prac budowlanych związanych z posadowieniem budynków oraz budową dróg i infrastruktury technicznej;
- 14) ochrona środowiska gruntowo-wodnego poprzez obowiązek odprowadzenia ścieków do kanalizacji sanitarnej, przydomowych oczyszczalni ścieków lub szczelnych zbiorników bezodpływowych;
- 15) ochrona wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej, w tym obowiązek gromadzenia płynnych odchodów zwierzęcych w szczelnych zbiornikach i ich rolnicze wykorzystanie zgodnie z przepisami ustawy o nawozach i nawożeniu;
- 16) obowiązek gromadzenia, składowania i segregacji odpadów komunalnych oraz ich zagospodarowanie zgodnie z zasadami gospodarki odpadami komunalnymi w gminie;
- 17) dopuszczona planem lokalizacja działalności uciążliwej jest możliwa pod warunkiem uzyskania wymaganych prawem zezwoleń i uzgodnień.

4. Ustala się następujące zasady ochrony krajobrazu kulturowego:

- 1) utrzymanie walorów krajobrazu naturalnego;
- 2) dostosowanie nowej zabudowy w zakresie skali i bryły do zabudowy tradycyjnej;

- 3) stosowanie tradycyjnych materiałów wykończeniowych – dachówka ceramiczna, materiały dachówkopodobne lub na pokrycie dachów, jasny tynk, cegła, drewno na elewacjach.

§ 2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

2. Tereny i obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków oraz zaewidencjonowane występujące na obszarze objętym planem:

- 1) układ urbanistyczny Radziłowa - nr rej. A-21/1958, określony na rysunku planu;
- 2) zespół plebanii, w tym plebania - nr rej. A-121/1981, stodoła;
- 3) cmentarz rzymskokatolicki - nr rej. A-29/1987;
- 4) mogiła ludności żydowskiej - nr rej. A-445/1991;
- 5) dom mieszkalny nr 5 przy Pl. 500-lecia - nr rej. A-404/1990;
- 6) dom mieszkalny nr 11 przy Pl. 500-lecia - nr rej. A-100/1981;
- 7) dom mieszkalny nr 22 przy Pl. 500-lecia - nr rej. A- 405/1990;
- 8) dom mieszkalny nr 2 przy ul. Szczuczyńskiej - nr rej. A-396/1990;
- 9) dom mieszkalny nr 3 przy ul. Szczuczyńskiej - nr rej. A-393/1989;
- 10) dom mieszkalny nr 7a przy ul. Szczuczyńskiej - nr rej. A-394/1989;
- 11) dom mieszkalny nr 11 przy ul. Szczuczyńskiej - nr rej. A-399/1990.

2. Wymienione w ust. 1 obiekty objęte są ochroną konserwatorską na podstawie przepisów prawa, w stosunku do których obowiązuje uzyskanie stosownego pozwolenia Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, szczególnie w zakresie:

- 12) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych;
- 13) prowadzenia badań archeologicznych;
- 14) dokonywania podziałów zabytku;
- 15) dokonywania zmiany przeznaczenia lub sposobu korzystania z zabytku;
- 16) podejmowania jakichkolwiek działań, które mogłyby wpłynąć na naruszenie substancji zabytkowej lub wyglądu zabytku.

3. Na obszarze objętym planem występują następujące obiekty objęte gminną ewidencją zabytków:

- 1) dawna szkoła przy Pl. 500-lecia; nr 15;
- 2) dom mieszkalny przy ul. Bargłówek nr 42;
- 3) dom mieszkalny przy ul. Gumiennej nr 17;
- 4) stodoła w zagrodzie przy ul. Bargłówek nr 17

- 5) budynek gospodarczy w zagrodzie przy ul. Bargłówek nr 3;
- 6) dom mieszkalny przy ul. Gęsiej nr 1;
- 7) dom mieszkalny przy ul. Karwowskiej nr 3;
- 8) dom mieszkalny przy ul. Karwowskiej nr 5;
- 9) dom mieszkalny przy ul. Karwowskiej nr 6;
- 10) dom mieszkalny przy ul. Karwowskiej nr 7;
- 11) dom mieszkalny przy ul. Karwowskiej nr 8;
- 12) dom mieszkalny przy ul. Karwowskiej nr 10;
- 13) dom mieszkalny przy ul. Kościelnej nr 1;
- 14) zagroda przy ul. Kościelnej nr 2, w tym dom i stodoła;
- 15) dom mieszkalny przy ul. Krótkiej nr 1;
- 16) dom mieszkalny przy ul. Łomżyńskiej nr 4;
- 17) dom mieszkalny przy ul. Łomżyńskiej nr 9;
- 18) młyn mur. przy ul. Łomżyńskiej nr 15;
- 19) dom mieszkalny przy ul. Nadstawnej nr 40;
- 20) dom mieszkalny przy ul. Nadstawnej nr 44;
- 21) dom mieszkalny przy ul. Ogrodowej nr 1;
- 22) dom mieszkalny przy ul. Ogrodowej nr 3;
- 23) zagroda przy ul. Ogrodowej nr 6, w tym: dom, budynek gospodarczy, chlewy i stodoła;
- 24) zagroda przy ul. Ogrodowej nr 7, w tym: dom, chlewy i stodoła;
- 25) dom mieszkalny przy Pl. 500-lecia nr 4;
- 26) dom mieszkalny przy Pl. 500-lecia nr 8;
- 27) dom mieszkalny przy Pl. 500-lecia nr 9;
- 28) dom mieszkalny przy Pl. 500-lecia nr 12;
- 29) dom mieszkalny przy Pl. 500-lecia nr 13;
- 30) dom mieszkalny przy Pl. 500-lecia nr 16;
- 31) dom mieszkalny przy Pl. 500 - lecia nr 17;
- 32) dom mieszkalny przy Pl. 500 - lecia nr 18;
- 33) dom mieszkalny przy Pl. 500 - lecia nr 19;
- 34) dom mieszkalny przy Pl. 500 - lecia nr 20;
- 35) dom mieszkalny przy Pl. 500 - lecia nr 21;
- 36) dom mieszkalny przy Pl. 500 - lecia nr 23;

- 37) dom mieszkalny przy Pl. 500 - lecia nr 24;
- 38) dom mieszkalny przy Pl. 500 - lecia nr 25;
- 39) dom mieszkalny przy Pl. 500 - lecia nr 27;
- 40) dom mieszkalny przy Pl. 500 - lecia nr 28;
- 41) dom mieszkalny przy Pl. 500 - lecia nr 29;
- 42) dom mieszkalny przy Pl. 500 - lecia nr 30;
- 43) dom mieszkalny przy Pl. 500 - lecia nr 31;
- 44) dom mieszkalny przy Pl. 500 - lecia nr 33;
- 45) budynek gospodarczy w zagrodzie przy ul. Pięknej nr 28;
- 46) dom mieszkalny przy ul. Szczuczyńskiej nr 7;
- 47) dom mieszkalny przy ul. Szczuczyńskiej nr 9;
- 48) dom mieszkalny przy ul. Szczuczyńskiej nr 10;
- 49) dom mieszkalny przy ul. Szczuczyńskiej nr 13;
- 50) dom mieszkalny przy ul. Szczuczyńskiej nr 14;
- 51) dom mieszkalny przy ul. Szczuczyńskiej nr 15;
- 52) dom mieszkalny przy ul. Szczuczyńskiej nr 16;
- 53) dom mieszkalny przy ul. Szczuczyńskiej nr 17;
- 54) dom mieszkalny przy ul. Szczuczyńskiej nr 28.

4. Wymienione w ust. 3 obiekty, na podstawie ustaleń niniejszego planu, obejmuje się ochroną konserwatorską i ustala się następujące zasady ochrony:

- 1) ochrona zewnętrznego wyglądu budynków poprzez prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych;
- 2) zabezpieczeniu i utrzymaniu obiektów w jak najlepszym stanie;
- 3) uzgodnieniu z Podlaskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkich prac restauratorskich i budowlanych, w tym również dokonywanie rozbiórek.

5. Wyznacza się następujące strefy ochrony konserwatorskiej oraz ustala się zasady i wymogi dotyczące zagospodarowania terenów położonych w ich obszarach:

- 1) "B-1" - strefa ochrony obejmująca obszar układu urbanistycznego wpisanego do rejestru zabytkowego wraz z otoczeniem, w tym tereny: rynek – Plac 500-lecia i ulice wylotowe: Łomżyńska, Kościelna, Szczuczyńska, Karwowska, Piękna, Krótka, Mickiewicza, Bargłówek oraz dawne ulice zatylne i gospodarcze – Nadstawna, Gumienna, Gęsia, plac przykościelny wraz z terenem zespołu kościoła parafialnego, część ul. Ogrodowej, określona na rysunku planu, w której obowiązuje:
 - a) zachowanie historycznego rozplanowania ulic i placów - ich przebiegu, linii rozgraniczających, a w odniesieniu do Placu 500-lecia oraz ulic Szczuczyńskiej,

Kościelnej, Pięknej, Karwowskiej i Ogrodowej zachowanie linii zabudowy utrwalonych w istniejącej zabudowie historycznej;

b) zachowanie historycznego rozplanowania bloków zabudowy oraz struktury podziałów parcelacyjnych, a także ich dyspozycji funkcjonalno – przestrzennej, w tym głównie:

- przywrócenie blokowi wewnątrzrynkowemu (obecnie skwer-park) bardziej otwartego i reprezentacyjnego charakteru poprzez przebudowę i ujednoczenie nawierzchni placu, uporządkowanie zieleni, ograniczenie nawierzchni trawiastej na rzecz utwardzonej posadzki, wyposażenie wnętrza w elementy małej architektury podnoszącej walory estetyczne (latarnie, pacholki, ławki),
- uporządkowanie placu przed kościołem parafialnym w zakresie nawierzchni i małej architektury;

c) zachowanie, restauracja i modernizacja techniczna zabudowy historycznej - obiektów zabytkowych objętych ochroną konserwatorską na podstawie wpisu do rejestru zabytków oraz obiektów objętych ochroną na podstawie ustaleń niniejszego planu zawartych w ust.3;

d) dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej polegającej na:

- sytuowaniu zabudowy zgodnie z historyczną dyspozycją funkcjonalno-przestrzenną: zabudowa mieszkalna i usługowa sytuowana w historycznych liniach zabudowy, w nawiązaniu do istniejących uwarunkowań szczytowo lub kalenicowo, w układzie półzwartym lub zwartym oraz wolnostojącym,
- dostosowaniu skali i gabarytów do budynków reprezentujących zabudowę historyczną, z zaleceniem utrzymania wysokości dwóch kondygnacji naziemnych, a w pierzejach Placu 500 – lecia do trzech kondygnacji, w tym ostatnie kondygnacje jako poddasze użytkowe, z jednoczesnym zachowaniem wysokości górnej krawędzi korpusu nie przekraczającej wysokości korpusów budynków dwukondygnacyjnych,
- dachy dwuspadowe, symetryczne, o geometrii nawiązującej do form stosowanych w zabudowie historycznej oraz pokryciu z dachówki ceramicznej lub materiałów dachówkopodobnych w kolorze zbliżonym do koloru dachówki albo blachy w kolorze o odcieniu grafitowym, czerwieni i brązu, w przypadku budynków drewnianych zaleca się pokrycia z gontu lub dranic,
- zharmonizowaniu elewacji (podziały, proporcje, rytm i układ otworów) przy zastosowaniu form współczesnych z rozwiązaniami stosowanymi w zabudowie historycznej,
- stosowaniu tradycyjnych materiałów budowlanych do wykonania elewacji,
- zakaz stosowania sidingu do wykańczania elewacji;

e) kształtowanie nowych elementów układu z uwzględnieniem jego historycznej skali, kompozycji i dyspozycji funkcjonalno-przestrzennej;

f) zakaz lokalizacji reklamy wielkopłakatowej;

2) "B-2" - strefa ochrony obejmująca teren położony przy odcinku ulicy Ogrodowej oraz przy odcinkach ulic Pięknej i Bargłówek przyległych do strefy „B-1”, określonej na rysunku planu, w której obowiązuje:

a) zachowanie historycznego rozplanowania ulic i placów - ich przebiegu, linii rozgraniczających;

- b) zachowanie historycznego rozplanowania bloków zabudowy oraz struktury podziałów parcelacyjnych, a także ich dyspozycji funkcjonalno – przestrzennej;
 - c) zachowanie, restauracja i modernizacja techniczna zabudowy historycznej;
 - d) dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej polegającej na:
 - sytuowaniu zabudowy zgodnie z historyczną dyspozycją funkcjonalno-przestrzenną, zabudowa mieszkalna i mieszkalno-usługowa sytuowana w części frontowej działki, szczytowo lub kalenicowo, w układzie wolnostojącym,
 - wysokość zabudowy dwie kondygnacje, w tym druga jako poddasze użytkowe,
 - dachy dwuspadowe, symetryczne, o geometrii nawiązującej do form stosowanych w zabudowie historycznej oraz pokryciu z dachówki ceramicznej lub materiałów dachówkopodobnych w kolorze zbliżonym do koloru dachówki albo blachy w kolorze o odcieniu grafitowym,
 - zharmonizowanie elewacji (podziały, proporcje, rytm i układ otworów) przy zastosowaniu form współczesnych z rozwiązaniami stosowanymi w zabudowie historycznej,
 - stosowanie tradycyjnych materiałów budowlanych do wykonania elewacji;
 - e) zakaz lokalizacji reklamy wielkopłakowej;
- 3) "E+ K" - strefa ochrony krajobrazu i ekspozycji układu urbanistycznego, obejmująca otwarty, naturalny krajobraz doliny rzeki Kubrzanka i Matlak integralnie związany z zespołem miejscowości, oznaczona na rysunku planu, w której obowiązuje:
- a) zachowanie naturalnego krajobrazu doliny rzeki Kubrzanka i Matlak, w tym: ukształtowania terenu, zbiorników i cieków wodnych, zieleni o wartościach estetycznych i dendrologicznych, z dopuszczeniem wprowadzenia nowych elementów krajobrazowych podnoszących wartości estetyczne i krajobrazowe tych terenów oraz ich związek przestrzenny z historycznym założeniem przestrzennym miejscowości;
 - b) zachowanie otwartego charakteru łąk nadrzecznych.

6. Ustala się następujące wymogi i zasady zagospodarowania dotyczące zabytkowych cmentarzy wymienionych w ust. 1 pkt. 3 i 4:

- 1) dotyczące cmentarza rzymsko-katolickiego:
 - a) zachowanie, konserwacja i restauracja zabytkowych elementów (nagrobki, ogrodzenie, bramy);
 - b) zachowanie zabytkowych elementów ukształtowania terenu w tym: układ alejowy, układ kwater i mogił;
 - c) zachowanie i konserwacja starodrzewu;
 - d) zakaz lokalizowania w bezpośrednim sąsiedztwie cmentarza działalności, która mogłaby przyczynić się do obniżenia wartości zabytkowej oraz obiektów zasłaniających widok na cmentarz, dysharmonizujących przestrzennie i kompozycyjnie;
- 2) zachowanie i konserwacja nagrobka mogiły ludności żydowskiej z II Wojny Światowej.

7. Ustala się następujące wymogi dotyczące ochrony reliktyw archeologicznych:

- 1) na obszarze objętym planem występują następujące tereny objęte ochroną i obserwacją archeologiczną:
 - a) stanowisko Nr 1 (obszar 32-79 AZP) – ślady osadnicze;
 - b) stanowisko Nr 4 (obszar 32-79) - ślady osadnicze, osada;
 - c) stanowisko Nr 5 (obszar 32-79) - ślady osadnicze;
- 2) na terenie wynienionego w pkt. 1 lit. b stanowiska wszelkie prace ziemne muszą być poprzedzone wyprzedzającymi badaniami archeologicznymi, na które wymagane jest stosownego pozwolenie Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- 3) na terenie wynienionych w pkt. 1 lit. a i c stanowisk prowadzenie wszelkich prac ziemnych innych niż uprawa roli wymaga nadzoru archeologicznego, a w przypadku stwierdzenia relikwów archeologicznych prace powinny być przerwane, a teren udostępniony do badań archeologicznych;
- 4) na obszarze objętym planem, w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych w przypadku natrafienia na przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem należy:
 - a) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot;
 - b) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce odkrycia;
 - c) niezwłocznie zawiadomić o tym Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, Wójta Gminy Radziłów.

8. Wszelkie prace przy zabytkach wymagają uzyskania pozwolenia właściwego organu ds. opieki nad zabytkami (Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków).

9. Przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę należy każdorazowo sprawdzić stan środowiska kulturowego w aktualnych rejestrach i ewidencjach, a w odniesieniu do obiektów wpisanych do rejestru lub ewidencji zabytków należy stosować przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

10. Na terenie objętym planem nie występują obiekty dóbr kultury współczesnej objęte ochroną”.

W projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy miejscowości Słucz przewidziano następujące ustalenia dotyczące środowiska kulturowego.

§ 3. „Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego:

2. Na terenie objętym planem nie występują obszary objęte prawną ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody.

3. Plan ustala następujące wymagania w zakresie ochrony środowiska:

- 1) obowiązek ochrony wód rzeki Matlak (zwyczajowo Słuczanka) pod względem ich jakości oraz utrzymania nienaruszalnego przepływu biologicznego;
- 2) wydziela się obszar doliny dopływów rzeki Matlak (zwyczajowo Słuczanka), w którym ustala się:

- a) zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania jako ciągów zieleni naturalnej, głównie łąkowej;
 - b) zakaz zabudowy w obszarze zagrożonym powodzią (nowej zabudowy i budowli) oraz realizacji innych przegród poprzecznych ograniczających lub uniemożliwiających swobodny spływ wód i naturalny ruch mas powietrza);
 - c) zakaz wykonywania prac ziemnych naruszających w sposób istotny rzeźbę terenu i układ stosunków wodnych;
 - d) zakaz odprowadzania nie oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych i gruntu;
 - e) zakaz realizacji zbiorników i rurociągów do magazynowania, dystrybucji i transportu paliw, olejów i smarów, w tym zakaz lokalizacji stacji paliw;
 - f) zakaz składowania odpadów stałych i wylewania nieczystości, w tym odchodów zwierzęcych i środków chemicznych;
 - g) zakaz grodzenia nieruchomości w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegowej rzek, w celu umożliwienia publicznego dostępu do rzek na całej ich długości;
- 3) obowiązek ochrony urządzeń melioracji wodnych, w tym:
- a) utrzymanie drożności rowów melioracyjnych poprzez odpowiednie zagospodarowanie działek i stosowanie przepustów;
 - b) zapewnienie dostępu do rowów niezbędnego dla ich eksploatacji, między innym poprzez zakaz realizacji ogrodzeń w odległości mniejszej niż 1,5 m od rowu;
 - c) dopuszcza się przebudowę urządzeń melioracyjnych na terenach przeznaczonych pod zainwestowanie pod warunkiem uzgodnienia zakresu przebudowy z właścicielem lub zarządcą urządzeń oraz uzyskania wymaganych prawem zezwoleń i uzgodnień;
- 4) obowiązek ochrony zieleni urządzonej i naturalnej oraz zadrzewień poprzez ochronę istniejącego skweru, zieleni ulicznej, zieleni przykościelnej i cmentarnej, ogrodów przydomowych będących elementami uzupełniającymi system przyrodniczy przed zmianą ich form zagospodarowania lub likwidacją, z wyjątkiem szczególnych przypadków realizacji ciągów komunikacyjnych lub urządzeń infrastrukturalnych.
- 5) obowiązek ochrony powietrza atmosferycznego z zaleceniem stosowania proekologicznych nośników energii cieplnej;
- 6) obowiązek ochrony przed hałasem i wibracjami poprzez ograniczenie hałasu i wibracji głównie w obszarach stałego pobytu (zamieszkania) ludzi do poziomów nie przekraczających dopuszczalnych wielkości normatywnych określonych w przepisach odrębnych;
- 7) obowiązek ochrony przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym poprzez stosowanie wymaganych stref ochronnych od urządzeń elektroenergetycznych oraz stacji telefonii komórkowej;
- 8) obowiązek ochrony powierzchni ziemi i gleb poprzez:
- a) zakaz zanieczyszczania i składowania poza miejscami wyznaczonymi w planie;
 - b) ochronę najwartościowszych terenów produkcji rolnej;
- 9) obowiązek ochrony warunków zamieszkania poprzez zakaz lokalizacji działalności uciążliwej oraz magazynów i hurtowni na terenach zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowej z towarzyszeniem usług;

- 10) na terenach zwartej zabudowy wsi, z wyłączeniem terenu P-U, zakaz realizacji inwestycji zaliczanych w przepisach odrębnych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z wyłączeniem inwestycji związanych z prowadzeniem gospodarstw hodowlanych na terenach zabudowy zagrodowej oznaczonych na rysunku planu symbolem RM oraz inwestycji drogowych, infrastruktury technicznej i melioracji wodnych;
- 11) realizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko dopuszczonych ustaleniami niniejszego planu, na warunkach określonych w przepisach odrębnych (odnoszących się do ochrony środowiska);
- 12) obowiązek ograniczenia uciążliwości przedsięwzięć inwestycyjnych do granic terenu, do którego inwestor posiada tytuł prawny, poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych;
- 13) ograniczanie przekształceń istniejącego ukształtowania terenu, do niezbędnego minimum wynikającego z prac budowlanych związanych z posadowieniem budynków oraz budową dróg i infrastruktury technicznej;
- 14) ochrona środowiska gruntowo-wodnego poprzez obowiązek odprowadzenia ścieków do kanalizacji sanitarnej, przydomowych oczyszczalni ścieków lub szczelnych zbiorników bezodpływowych;
- 15) ochrona wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej, w tym obowiązek gromadzenia płynnych odchodów zwierzęcych w szczelnych zbiornikach i ich rolnicze wykorzystanie zgodnie z przepisami ustawy o nawozach i nawożeniu;
- 16) obowiązek gromadzenia, składowania i segregacji odpadów komunalnych oraz ich zagospodarowanie zgodnie z zasadami gospodarki odpadami komunalnymi w gminie;
- 17) dopuszczona planem lokalizacja działalności uciążliwej jest możliwa pod warunkiem uzyskania wymaganych prawem zezwoleń i uzgodnień.

4. Ustala się następujące zasady ochrony krajobrazu kulturowego:

- 1) utrzymanie walorów krajobrazu naturalnego;
- 2) dostosowanie nowej zabudowy w zakresie skali i bryły do zabudowy tradycyjnej;
- 3) stosowanie tradycyjnych materiałów wykończeniowych – dachówka ceramiczna lub materiały dachówkopodobne na pokrycie dachów, jasny tynk, cegła, drewno na elewacjach.

§ 4. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

2. Tereny i obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków oraz zaewidencjonowane występujące na obszarze objętym planem:

- 1) Kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP - nr rej. A-97/23.04.1981;
- 2) Zespół dworsko – ogrodowy z folwarkiem, określony na rysunku planu symbolem graficznym, obejmujący:

- a) dwór murowany z 1894 r. – nr rej. A-98/23.04.1981;
 - b) czworak, obecnie dom nr 32, mur. , l. 20 XX w - nr rej. A-234/17.09.1986;
 - c) czworak, obecnie dom nr 34, mur. , l. 20 XX w - nr rej. A-234/17.09.1986;
 - d) czworak, obecnie dom nr 36, mur. , 1905 - nr rej. A-234/17.09.1986;
 - e) czworak, obecnie dom nr 38, mur. , 1905 - nr rej. A-234/17.09.1986;
 - f) dwie obory, mur. , XIX/XX w - nr rej. A-234/17.09.1986;
 - g) stajnia, mur. , 1933 - nr rej. A-234/17.09.1986;
 - h) stodoła i spichlerz, mur. , XIX/XX w - nr rej. A-234/17.09.1986;
 - i) czworak, obecnie dom nr 32, mur. , l. 20 XX w - nr rej. A-234/17.09.1986;
 - j) gorzelnia, mur. , pocz. XX w - nr rej. A-234/17.09.1986;
 - k) park, kwatery ogrodowe i kwatery sadów - nr rej. A-234/17.09.1986;
- 3) cmentarz rzymskokatolicki (część) - nr rej. A-298/11.06.1987;

2. Wymienione w ust. 1 obiekty objęte są ochroną konserwatorską na podstawie przepisów prawa, w stosunku, do których obowiązuje uzyskanie stosownego pozwolenia Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, szczególnie w zakresie:

- 4) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych;
- 5) prowadzenia badań archeologicznych;
- 6) dokonywania podziałów zabytku;
- 7) dokonywania zmiany przeznaczenia lub sposobu korzystania z zabytku;
- 8) podejmowania jakichkolwiek działań, które mogłyby wpłynąć na naruszenie substancji zabytkowej lub wyglądu zabytku.

3. Na obszarze objętym planem występują następujące obiekty objęte gminną ewidencją zabytków:

- 1) w zespole kościoła parafialnego:
 - a) brama i ogrodzenie cmentarza przykościelnego, mur., pocz. XX w;
 - b) plebania, mur., 1912;
- 2) magazyn spirytusu w zespole folwarku dworskiego;
- 3) dom mieszkalny nr 33, mur., k. XIX w.;
- 4) dom mieszkalny nr 71, drewn. l. 20 XX w.;
- 5) dom mieszkalny nr 44, mur. l.20 XX w;
- 6) dom mieszkalny nr 48, mur. l.20 XX w;
- 7) dom mieszkalny nr 55, mur., k. XIX w.;
- 8) cmentarz rzymskokatolicki (część nie wpisana do rejestru zabytków);

4. Wymienione w ust. 3 obiekty, na podstawie ustaleń niniejszego planu, obejmuje się ochroną konserwatorską i ustala się następujące zasady ochrony:

- 1) ochrona zewnętrznego wyglądu budynków, w tym ukształtowanie bryły, opracowanie elewacji, forma i układ otworów okiennych, detal architektoniczny oraz inne elementy decydujące o zachowaniu ich historycznego charakteru - poprzez prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych;
- 2) zabezpieczeniu i utrzymaniu obiektów w jak najlepszym stanie;
- 3) uzgodnieniu z Podlaskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkich prac restauratorskich i budowlanych, w tym również dokonywanie rozbiórek.

5. Wyznacza się następujące strefy ochrony konserwatorskiej oraz ustala się zasady i wymogi dotyczące zagospodarowania terenów położonych w ich obszarach:

- 1) strefa ochrony konserwatorskiej zespołu kościoła parafialnego, w granicach obejmujących cmentarz przykościelny i plebanie, określonych symbolem graficznym na rysunku planu, w której przedmiotem jest ochrona kościoła, plebanii, ogrodzenia z bramą, starodrzewu na cmentarzu przykościelnym, w której obowiązuje:
 - a) zachowanie i konserwacja zabytkowych obiektów tworzących zespół kościoła parafialnego, w tym zakaz rozbudowy, nadbudowy, zmiany formy elewacji oraz dachu;
 - b) zachowanie rangi kościoła parafialnego jako dominanty układu przestrzennego wsi;
 - c) zachowanie i konserwacja starodrzewu na cmentarzu przykościelnym;
 - d) dostosowanie nowych elementów do wartości zabytkowych zespołu i jego poszczególnych elementów;
- 2) strefa ochrony konserwatorskiej zabytkowego zespołu dworsko - ogrodowego – w granicach obejmujących obszar wpisany do rejestru zabytków i otwarty teren nad rzeką Matlak, określonych symbolem graficznym na rysunku planu, w której przedmiotem jest ochrona kompozycji przestrzennej zespołu, zabytkowej zabudowy dworskiej – dwór, dawne czworaki, zabudowa gospodarcza, podział funkcjonalny, układ komunikacyjny, kompozycja zieleni, w której obowiązuje:
 - a) zachowanie, konserwacja dworu, w tym zakaz rozbudowy, nadbudowy, zmiany formy elewacji oraz dachu;
 - b) zachowanie, konserwacja i restauracja zabytkowych czworaków, w tym zakaz nadbudowy, zmiany formy zachowanych elementów zabytkowych elewacji oraz zmiany formy dachu, w przypadku adaptacji poddaszy na cele mieszkalne dopuszcza się budowę okien typu lukarna lub mansardowych; podporządkowanie zakresu i formy modernizacji technicznej, zmierzającej do podniesienia standardu użytkowego, wartości zabytkowej poszczególnych obiektów i całego założenia;
 - c) zachowanie, konserwacja i restauracja zabytkowych budynków gospodarczych, w tym zakaz rozbudowy, nadbudowy, zmiany oryginalnej formy dachu, zmiany formy oryginalnych elewacji kamiennie – ceglanych; podporządkowanie zakresu i formy modernizacji technicznej wartości zabytkowej poszczególnych obiektów i całego założenia;
 - d) zachowanie integralności zespołu, w tym zakaz dalszego podziału założenia;

- e) zachowanie historycznej dyspozycji funkcjonalno – przestrzennej założenia, w tym wyodrębnionej części mieszkalno – reprezentacyjnej (dwór z podjazdem), ogrodowej (park, kwatery sadu, warzywnik), gospodarczej (podwórze gospodarcze z gorzelnią), kolonii mieszkaniowej;
 - f) zachowanie, konserwacja i restauracja historycznego rozplanowania założenia , układu komunikacyjnego, w tym alei dojazdowej, osi kompozycyjnych i widokowych, ukształtowania terenu, cieków i zbiorników wodnych;
 - g) zachowanie, konserwacja i restauracja kompozycji zieleni, w tym zachowanie, pielęgnacja i konserwacja zachowanego starodrzewu, utrzymanie i pielęgnacja materiału roślinnego, uzupełnianie nasadzeń w dostosowaniu do kompozycji założenia;
 - h) usunięcie elementów zniekształcających i obniżających wartość zabytkową zespołu, w tym zdewastowanych budynków gospodarczych i masztu znajdujących się na terenie parku, usunięcie samosiewów;
 - i) wzbogacenie kompozycji o nowe elementy krajobrazowe podnoszące wartości estetyczne terenu i dostosowanie do historycznej kompozycji zespołu;
 - j) zagospodarowanie części terenu nad rzeką Matlak (zwyczajowo Służanka) z zachowaniem jej naturalnego krajobrazowego charakteru;
 - k) dostosowanie nowych elementów do wartości zabytkowych zespołu i jego poszczególnych obiektów, w tym zakaz wprowadzania nowej zabudowy na teren części mieszkalno – reprezentacyjnej i ogrodowej; dopuszcza się budowę nowej zabudowy gospodarczej na „starych fundamentach”;
 - l) dostosowanie nowej zabudowy na terenie dawnej kolonii mieszkaniowej do zabudowy zabytkowej pod względem sytuacji, skali, gabarytów, ukształtowania bryły, a także materiałów stosowanych do pokrycia dachu (dachówka ceramiczna, ewentualnie blacha dachówkowa w kolorze ceglonym) i na ścianach zewnętrznych (jasny tynk); wskazane ograniczenie wysokości do dwóch kondygnacji, w tym druga jako poddasze użytkowe, dachy dwuspadowe, symetryczne z dopuszczeniem naczółków, lukarn i mansard;
 - m) dostosowanie zabudowy gospodarczej, nie objętej ochroną, do zabytkowego zespołu poprzez nawiązanie do skali, gabarytów, sposobu kształtowania bryły, formy dachu, wykończenia ścian zewnętrznych i pokryć dachowych;
- 3) strefa ochrony konserwatorskiej zabytkowego cmentarza parafialnego – w granicach obejmujących działkę nr 121, określonych symbolem graficznym na rysunku planu, w której przedmiotem jest ochrona rozplanowania z aleją główną na osi, historyczne nagrobki i krzyże, ogrodzenie, starodrzew, w której obowiązuje:
- a) zachowanie, konserwacja i restauracja zabytkowych elementów cmentarza (ogrodzenie, brama, układ alejowy, układ kwater i mogił);
 - b) zachowanie i konserwacja zieleni;
 - c) zachowanie i konserwacja zabytkowych krzyży, nagrobków i mogił wojennych;
 - d) usuwanie elementów mających niekorzystny wpływ na stan zachowania albo wygląd cmentarza (samosiewy, wysypiska smieci);
 - e) zakaz lokalizowania w bezpośrednim sąsiedztwie cmentarza działalności, która mogłaby przyczynić się do obniżenia wartości zabytkowej oraz obiektów zasłania-

jących widok na cmentarz.

6. Ustala się następujące wymogi dotyczące ochrony reliktyw archeologicznych:

- 1) wyznacza się archeologiczną strefę ochrony konserwatorskiej, określoną symbolem graficznym na rysunku planu, w której przedmiotem ochrony są mogące się w niej znajdować obiekty archeologiczne, w której obowiązuje:
 - a) zakaz zabudowy;
 - b) zmiana zagospodarowania oraz prowadzenie wszelkich prac ziemnych innych niż uprawa roli wymagają nadzoru archeologicznego, a w przypadku stwierdzenia reliktyw archeologicznych prace powinny być przerwane, a teren udostępniony do badań archeologicznych;
- 2) na obszarze objętym planem, w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, w przypadku natrafienia na przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem należy:
 - a) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot;
 - b) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce odkrycia;
 - c) niezwłocznie zawiadomić o tym Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, Wójta Gminy Radziłów.

7. Wszelkie prace przy zabytkach wymagają uzyskania uzgodnienia z właściwym organem ds. ochrony nad zabytkami (Podlaskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków).

8. Przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę należy każdorazowo sprawdzić stan środowiska kulturowego w aktualnych rejestrach i ewidencjach, a w odniesieniu do obiektów wpisanych do rejestru lub ewidencji zabytków należy stosować przepisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

9. Na terenie objętym planem nie występują obiekty dóbr kultury współczesnej objęte ochroną.”

ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY RADZIŁÓW

Historyczny rys miejscowości

Pierwsze wzmianki o miejscowości Radziłów pochodzą z 1444 roku. Powstała ona w pobliżu wczesnośredniowiecznego grodu (zachowane grodzisko we wsi Pieńki-Grodzisko), u przeprawy przez Kubrę i Wiszę na drodze z Mazowsza do Prus i do Grodna. W 1444 r. wieś Radziłowo była własnością Macieja Konopki, a przed 1462 r. Władysław, Książę płocki i wiski, przejął od niego Radziłów z 10 włókami ziemi. Nadania praw miejskich dokonali książęta mazowieccy: Konrad III, Kazimierz III, Bolesław V i Janusz II, w 1466 r. W XVI w. miasto obejmowało 63 włóki ziemi; pod miastem znajdował się młyn na Słuczy oraz ruda, czyli huta żelaza. W 1482 r. została erygowana parafia. W 1494 w Radziłowie było 49 mieszczan z rodzinami. Przywileje nadające miastu ziemię, łąki ze wsią Mścichy i las spłonęły w czasie wojny szwedzkiej; potwierdził je Stanisław August w 1776 r. Początkowo było to miasto książęce, a później królewskie. W latach 1548 -1795 miejscowość była

siedzibą powiatu oraz sądu ziemskiego. Radziłów od początku swojego istnienia miał charakter rolniczy i taki stan zachował się do dnia dzisiejszego. Po trzecim rozbiore miasto przeszło w ręce Prus a po traktacie w Tylży znalazło się w granicach Cesarstwa Rosyjskiego. W 1870 roku Radziłów utracił prawa miejskie, których nie odzyskał do dnia dzisiejszego. W okresie międzywojennym były w nim cegielnie, młyny i olejarnia. Zachowały się jeszcze niektóre z dawnych obiektów służących rolnictwu, jak młyn wodny który funkcjonuje do dziś. Do dziś odbywają się co tygodniowe targi „Nowy przywilej na jarmarki i targi nadał Król Władysław IV w 1641 r. Ustanowił On trzy jarmarki doroczne, w pierwszą niedzielę po Wielkiej Nocy, na dzień 26 lipca, oraz 4 grudnia, targ tygodniowy wyznaczono na środę (AGAD Metryka Koronna. Sygn. K. 377v. Także KRSW Sygn. 5014)". Najcenniejszym jednak zabytkiem jest jego układ urbanistyczny, który zawiera metrykę miejscowości. Kształtował się on od czasu lokacji miasta poprzez wykształcenie się czterech głównych ulic wokół placu, a dalszy rozwój miasta polegał na zabudowywaniu wylotów ulic. Na początku zabudowa była zbyt zwarta i nieregularna, często niszczone przez pożary. Opracowany plan nowej lokacji miasta nadał mu regularny układ w którego centrum pozostały wykształcone od samego początku ulice wokół prostokątnego placu i z każdego narożnika placu wychodziły po dwie ulice. Już w tym czasie wyznaczono przebieg obecnej ulicy Nadstawnej i Gumiennej. W roku 1818 w spisie funduszy miasta Radziłowa o placu głównym czytamy "W mieście Radziłowie exystuje budowla z wieżą nazwisko rausza nosząca. Składa się ona z drewna sosnowego zawiera w sobie 6 ½ szerokości i 21 łokci warszawskiej miary". W 1918 roku ratusz rozebrano i na jego miejscu powstała "latarnia i słup z orłem". Obecnie plac pełni rolę parku w którym wyznaczono miejsce poświęcone wydarzeniom historycznym. W nawiązaniu do tradycji ufundowano pomnik o głębokiej wymowie i poświęcono go poległym w walce o obronę tych ziem w czasie I Wojny Światowej. Na cokole kamiennym umieszczono orła który zerwał kajdany krępujące szpony i wzbija się do lotu. Urody całemu układowi urbanistycznemu dodają elementy krajobrazu jakimi są przepływające wokół rzeki Wissa, Przytulanka, Matlak oplatające otnogami -, starorzeczami zabudowę wsi.

Do niedawna był w Radziłowie barokowy kościół drewniany (z 1793 r.). Został on w 1982 przeniesiony wraz z dzwonnica z drugiej połowy XVIII w. do pobliskiej wsi Kramarzewo. Obecny murowany kościół o nowoczesnej bryle architektonicznej został wzniesiony w latach 1978-1985. Ma on dwa poziomy, wieżę o wysokości 45 m oraz współczesny wystrój ołtarzy. Jednakże zachowały się w nim zabytkowe stacje drogi krzyżowej. Konsekracja nowo wybudowanego kościoła p.w. Św. Anny odbyła się 10 listopada 1985 r. Dokonał jej biskup Juliusz Paetz. Ówczesnym proboszczem parafii był ksiądz Witold Bruliński. 11 listopada 1990 r. dokonano odsłonięcia odrestaurowanego Pomnika Niepodległości, gdyż z oryginału pozostał jedynie obelisk. Orzeł stanowiący jeden z podstawowych elementów zniknął w czasie wojny (według pewnych informacji został on zabrany przez lokalnych komunistów), a tablica została ukryta, ażeby okupanci nie mieli informacji o nazwiskach Legionistów i ich rodzin. Staraniem miejscowej społeczności zawiązany został Komitet Odbudowy Pomnika, w którego skład wchodził: Franciszek Wysocki, Henryk Karwowski, Ryszard Sosnowski i Józef Trzonkowski. Wygląd zaginionego orła został odtworzony na podstawie informacji zamieszkującego w Warszawie Andrzeja Wiśniewskiego (fundatora tego pomnika w okresie międzywojennym). Doinwestowania całego przedsięwzięcia dokonał wójt gminy - Kazimierz Gwiazdowski. Zabytkowy kościół św. Barbary pochodzi z II połowy XVIII w. Mieszczą się w nim cenne późnogotyckie rzeźby mazowieckie z końca XV w. (św. Jerzy i Zaśnięcie NMP). Bliższe studium tych zabytków wykazuje ich podobieństwo do figur Ołtarza Mariackiego dzieła Wita Stwosza. Stąd przypuszczenie, że rzeźby te być może są dziełem któregoś z licznych uczniów mistrza przybyłego aż do Radziłowa. Być może, że przywieziono je z Krakowa.

2. ZABYTKI GMINY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW.

Poniższa tabela zawiera wykaz zabytków, wpisanych do rejestru zabytków Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku Delegatura w Łomży. Kolejne kolumny zawierają opis zabytku (w przypadku zespołów zabytkowych – opis części składowych), formę własności, sposób użytkowania oraz numer i datę wpisania do rejestru zabytków.

Lp	Zabytek	Forma własności	Użytkowanie	Nr w rejestrze i data wpisania
1.	Zespół kościoła św. Barbary w Kramarzewie <ul style="list-style-type: none">Kościół parafialny św. Barbary z lat 1739Dzwonnica przykościelna 1778r. część dolna i XIX w. – część górna	Własność Parafii	Obiekt sakralny	A-19/1958 z 29.04.1958
2.	Układ urbanistyczny „część miasta Radziłów”			A-21 z 29.04.1958
3	Plebania z lat 1881-1883	Własność Parafii	Obiekt przykościelny	A-121/81 z 27 04 1981
4	Cmentarz parafialny	Własność Parafii	cmentarz	A297/87 z 10.06.1987r
5	Mogiła Ludności Żydowskiej pomordowanej w okresie II Wojny Światowej.	Własność prywatna	Miejsce Pamięci	A-445/91 z 30.12.1991 r
6	Budynek drewniany z 1912 r ul. Szczuczyńska 2	prywatna	Budynek mieszkalny	A-396/91 z 28/XII/90
7.	Budynek drewniany z początku XX wieku ul. Szczuczyńska 5	prywatna	Budynek mieszkalny	A-393/89 z 1.08.09
8	Budynek drewniany z 1916 r ul. Szczuczyńska 7a	prywatna	Budynek mieszkalny	A-394/89 z 1.08.89
9	Budynek drewniany z okresu międzywojennego ul. Szczuczyńska 11	prywatna	Budynek mieszkalny	A-399 z 28 marca 1990 r
10	Chata drewniana z 1891 r ul. Plac 500-lecia 32	prywatna	Budynek mieszkalny	KI-WKZ-5340-16/81 z 24.04.1981r
11	Budynek drewniany z początku XX wieku ul. Plac 500-lecia 22	prywatna	Budynek mieszkalny	KL.WKZ-5340-9/90 z 9 05.1990 r
12	Budynek drewniany z lat 20 tych XX wieku ul. Plac –lecia 5,	prywatna	Budynek mieszkalny	KL.WKZ-5340-8/90 z 8 maja 2009r
13	Fragment cmentarza wyznaniowego w Słuczu A-298	Parafii	cmentarz	KL WKZ 5340-59/87 z 10 06.1987
14	Dwór z I ćwiartki XX wieku w Słuczu A_98	nieuregulowana	Obiekt mieszkalny Stajnia – budynki gospodarcze , kuźnia, gorzelnia	KL.WKZ-5340/14/81
15	Założenie dworsko ogrodowe w Słuczu A-234	nieuregulowana		KI.WKZ-5340-14/86
16	Kościół parafialny Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Słuczu z 1911 r.A-97	Parafii	Obiekt sakralny	KL WKZ-5340/13/81

3. ZABYTKI GMINY WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW.

Poniższa tabela zawiera wykaz zabytków, wpisanych do rejestru zabytków Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku Delegatura w Łomży. Kolejne kolumny zawierają opis zabytku (w przypadku zespołów zabytkowych – opis części

składowych), formę własności, sposób użytkowania oraz numer i datę wpisania do rejestru zabytków.

GMINNA EWIDENCJA ZABYTEKÓW				
lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Informacja o wpisie do rejestru zabytków
1.	Brodowo	krzyż przydrożny	Brodowo	karta adresowa zabytku nr 1
2.	Kownatki	krzyż przydrożny	Kownatki	karta adresowa zabytku nr 2
3.	Kownatki	budynek mieszkalny	Kownatki 10	karta adresowa zabytku nr 3
4.	Kramarzewo	budynek mieszkalny	Kramarzewo 4	karta adresowa zabytku nr 4
5.	Kramarzewo A-19	Świątynia	Kramarzewo	karta adresowa zabytku nr 5
6.	Kramarzewo A-20	obiekt sakralny	Kramarzewo	karta adresowa zabytku nr 6
7.	Karwowo Awissa	młyn wodny	Karwowo Awissa	karta adresowa zabytku nr 7
8.	Karwowo Awissa	budynek mieszkalny	Karwowo Awissa 18	karta adresowa zabytku nr 8
9.	Karwowo Awissa	budynek mieszkalny	Karwowo Awissa 71	karta adresowa zabytku nr 9
10.	Karwowo Awissa	budynek mieszkalny	Karwowo Awissa 73	karta adresowa zabytku nr 10
11.	Karwowo Awissa	budynek mieszkalny	Karwowo Awissa 41	karta adresowa zabytku nr 11
12.	Karwowo Awissa	budynek mieszkalny	Karwowo Awissa	karta adresowa zabytku nr 12
13.	Kieliany	budynek mieszkalny	Kieliany 7	karta adresowa zabytku nr 13
14.	Kieliany	budynek mieszkalny	Kieliany 2	karta adresowa zabytku nr 14
15.	Kieliany	budynek mieszkalny	Kieliany 13	karta adresowa zabytku nr 15
16.	Klimaszewnica	budynek mieszkalny	Klimaszewnica 15	karta adresowa zabytku nr 17
17.	Klimaszewnica	budynek mieszkalny	Klimaszewnica 88	karta adresowa zabytku nr 18
18.	Klimaszewnica	budynek mieszkalny	Klimaszewnica 73	karta adresowa zabytku nr 19
19.	Klimaszewnica	budynek mieszkalny	Klimaszewnica 104	karta adresowa zabytku nr 20
20.	Konopki Awissa	budynek mieszkalny	Konopki Awissa 5	karta adresowa zabytku nr 21
21.	Konopki Awissa	budynek mieszkalny	Konopki Awissa 1	karta adresowa zabytku nr 22
22.	Konopki Błonie	obiekt małej architektury	Konopki Błonie 9	karta adresowa zabytku nr 23
23.	Mikuty	mała architektura	Mikuty 1	karta adresowa zabytku nr 24
24.	Mścichy	krzyż drewniany	Mścichy	karta adresowa zabytku nr 25
26.	Mścichy	Kapliczka przydrożna	Mścichy	karta adresowa zabytku nr 26

27.	Mścichy	mała architektura	Mścichy 43	karta adresowa zabytku nr 27
28.	Mścichy	mała architektura	Mścichy 39	karta adresowa zabytku nr 28
29.	Mścichy	budynek mieszkalny	Mścichy 36	karta adresowa zabytku nr 29
30.	Mścichy	budynek mieszkalny	Mścichy	karta adresowa zabytku nr 30
31.	Łoje Awissa	Obiekt sakralny	Łoje Awissa 18	karta adresowa zabytku nr 31
32.	Łoje Awissa	mała architektura	Łoje Awissa 18	karta adresowa zabytku nr 32
33.	Łoje Awissa	budynek mieszkalny	Łoje Awissa 18	karta adresowa zabytku nr 33
34.	Łoje Awissa	budynek mieszkalny	Łoje Awissa 47	karta adresowa zabytku nr 34
35.	Łoje Awissa	budynek mieszkalny	Łoje Awissa 39	karta adresowa zabytku nr 35
36.	Łoje Awissa	budynek mieszkalny	Łoje Awissa	karta adresowa zabytku nr 36
37.	Okrasin	budynek mieszkalny	Okrasin 40	karta adresowa zabytku nr 37
38.	Okrasin	budynek mieszkalny	Okrasin 21	karta adresowa zabytku nr 38
39.	Okrasin	mała architektura	Okrasin 21	karta adresowa zabytku nr 39
40.	Ostrowik	budynek mieszkalny	Ostrowik 2	karta adresowa zabytku nr 40
41.	Racibory	obiekt małej architektury	Racibory	karta adresowa zabytku nr 41
42.	Racibory	obiekt małej architektury	Racibory	karta adresowa zabytku nr 42
44.	Radziłów 21	układ urbanistyczny		karta adresowa zabytku nr 44
45.	Radziłów	budynek mieszkalny	Ogrodowa 1	karta adresowa zabytku nr 45
46.	Radziłów	budynek mieszkalny	Ogrodowa 3	karta adresowa zabytku nr 46
47.	Radziłów	Zagroda Nr 7	Ogrodowa 7	karta adresowa zabytku nr 47
48.	Radziłów	budynek mieszkalny	Kościelna 2	karta adresowa zabytku nr 48
49.	Radziłów	budynek mieszkalny	Kościelna 1	karta adresowa zabytku nr 49
50.	Radziłów	plebania	Kościelna 25	karta adresowa zabytku nr 50
51.	Radziłów	budynek mieszkalny	Gęsia 1	karta adresowa zabytku nr 51
52.	Radziłów	budynek mieszkalny	Łomżyńska 4	karta adresowa zabytku nr 52
53.	Radziłów	obiekt przemysłowy-Młyn	Łomżyńska 15	karta adresowa zabytku nr 53
54.	Radziłów	cmentarz wyznaniowy	Szczuczyńska	karta adresowa zabytku nr 54
55.	Radziłów	grób rodzinny	Szczuczyńska	karta adresowa zabytku nr 55
56.	Radziłów	grób sędziego biebrzańskiego	Szczuczyńska	karta adresowa zabytku nr 56
57.	Radziłów	mała architektura-	Szczuczyńska	karta adresowa

		krzyż przydrożny		zabytku nr 57
58.	Radziłów	budynek mieszkalny	Szczuczyńska	karta adresowa zabytku nr 58
59.	Radziłów	budynek mieszkalny	Szczuczyńska 13	karta adresowa zabytku nr 59
60.	Radziłów	budynek mieszkalny	Szczuczyńska 11	karta adresowa zabytku nr 60
61.	Radziłów	budynek mieszkalny	Szczuczyńska 12	karta adresowa zabytku nr 61
62.	Radziłów	budynek mieszkalny	Szczuczyńska 9	karta adresowa zabytku nr 62
63.	Radziłów	budynek mieszkalny	Szczuczyńska 7a	karta adresowa zabytku nr 63
64.	Radziłów	budynek mieszkalny	Szczuczyńska 10	karta adresowa zabytku nr 64
65.	Radziłów	budynek mieszkalny	Szczuczyńska 5	karta adresowa zabytku nr 65
66.	Radziłów	budynek mieszkalny	Szczuczyńska 4	karta adresowa zabytku nr 66
67.	Radziłów	budynek mieszkalny	Szczuczyńska 2	karta adresowa zabytku nr 67
68.	Radziłów	budynek mieszkalny	Szczuczynska5	karta adresowa zabytku nr 68
69.	Radziłów	budynek mieszkalny	Szczuczyńska 3	karta adresowa zabytku nr 69
70.	Radziłów	budynek mieszkalny	Szczuczyńska	karta adresowa zabytku nr 70
71.	Radziłów	Plac dawnego rynku	Plac 500-lecia	karta adresowa zabytku nr 71
72.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500-lecia	karta adresowa zabytku nr 72
73.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500-lecia	karta adresowa zabytku nr 73
74.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500-lecia 5	karta adresowa zabytku nr 74
75.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500- lecia 7	karta adresowa zabytku nr 75
76.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500- lecia 8	karta adresowa zabytku nr 76
77.	Radziłów	budynek mieszkalno-usługowy	Plac 500-lecia i Szczuczyńskiej	karta adresowa zabytku nr 77
78.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500-lecia 9	karta adresowa zabytku nr 78
79.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500-lecia 11	karta adresowa zabytku nr 79
81.	Radziłów	budynek mieszkalno-usługowy	Plac 500-lecia 13	karta adresowa zabytku nr 81
82.	Radziłów	budynek usługowy- Urząd Gminy Radziłów	Plac 500-lecia 15	karta adresowa zabytku nr 82
83.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500-lecia16	karta adresowa zabytku nr 83
84.	Radziłów	budynek usługowy	Plac 500-lecia 17	karta adresowa zabytku nr 84
85.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500-lecia 18	karta adresowa zabytku nr 85
86.	Radziłów	budynek	Plac 500-lecia 19	karta adresowa

		mieszkalno-usługowy		zabytku nr 86
87.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500-lecia 20	karta adresowa zabytku nr 87
88.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500-lecia 22	karta adresowa zabytku nr 88
89.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500-lecia 23	karta adresowa zabytku nr 89
90.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500-lecia 24	karta adresowa zabytku nr 90
91.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500-lecia 25	karta adresowa zabytku nr 91
92.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500-lecia 26	karta adresowa zabytku nr 92
93.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500-lecia 28	karta adresowa zabytku nr 93
94.	Radziłów	budynek usługowy	Plac 500-lecia 29	karta adresowa zabytku nr 94
95.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500-lecia 30	karta adresowa zabytku nr 95
96.	Radziłów	budynek mieszkalny	Plac 500-lecia 31	karta adresowa zabytku nr 96
97.	Radziłów	budynek usługowy	Plac 500-lecia 32	karta adresowa zabytku nr 97
98.	Radziłów	obiekt małej architektury	Karwowska	karta adresowa zabytku nr 98
99.	Radziłów	mała architektura-krzyż przydrożny	przy drodze Radziłów-Karwowo	karta adresowa zabytku nr 99
100.	Radziłów	budynek mieszkalny	Karwowska	karta adresowa zabytku nr 100
101.	Radziłów	budynek mieszkalny	Karwowska	karta adresowa zabytku nr 101
102.	Radziłów	budynek mieszkalny		karta adresu zabytku nr 102
103.	Słucz 97	Świątynia	Słucz	karta adresowa zabytku nr 103
104.	Słucz	plebania	Słucz	karta adresowa zabytku nr 104
105.	Słucz	cmentarz wyznaniowy	Słucz	karta adresowa zabytku nr 105
106.	Słucz 98	Założenie dworskoparkowe	Słucz	karta adresowa zabytku nr 106
107.	Słucz	budowla historyczna	Słucz	karta adresowa zabytku nr 107
108.	Słucz	magazyn	Słucz	karta adresowa zabytku nr 108
109.	Słucz	majsternia		karta adresowa zabytku nr 109
110.	Słucz	obiekt przemysłowy-gorzelnia	Słucz	karta adresowa zabytku nr 110
111.	Słucz	stajnia	Słucz	karta adresowa zabytku nr 111
112.	Słucz	obora	Słucz	karta adresowa zabytku nr 112
113.	Słucz	stodoła	Słucz	karta adresowa zabytku nr 113
114.	Słucz	obora	Słucz	karta adresowa

				zabytku nr 114
115.	Słucz	kuźnia	Słucz	karta adresowa zabytku nr 115
116.	Słucz	czworak	Słucz	karta adresowa zabytkowa nr 116
117.	Słucz	czworak	Słucz	karta adresowa zabytkowa nr 117
119.	Słucz	czworak	Słucz	karta adresowa zabytku nr 119
120.	Słucz	czworak	Słucz	karta adresowa zabytku nr 120
121.	Słucz	pięciorak	Słucz	karta adresowa zabytku nr 121
122.	Słucz	dwojak	Słucz	karta adresowa zabytku nr 122
123.	Słucz	dwojak	Słucz	karta adresowa zabytku nr 123
124.	Słucz	budynek mieszkalny	Słucz	karta adresowa zabytku nr 124
125.	Święcienin	obiekt małej architektury	Święcienin	karta adresowa zabytku nr 125
126.	Święcienin	obiekt małej architektury	Święcienin	karta adresowa zabytku nr 126
127.	Święcienin	obiekt małej architektury	Święcienin	karta adresowa zabytku nr 127
128.	Święcienin	obiekt małej architektury	Święcienin	karta adresowa zabytku nr 128
129.	Sośnia	obiekt małej architektury	Sośnia	karta adresowa zabytku nr 129
130.	Wypychy	budynek mieszkalny	Wypychy 4	karta adresowa zabytku nr 130
131.	Wypychy	budynek mieszkalny	Wypychy 7	karta adresowa zabytku nr 131
132.	Wypychy	budynek mieszkalny	Wypychy 8	karta adresowa zabytku nr 132
133.	Wypychy	budynek mieszkalny	Wypychy 9	karta adresowa zabytku nr 132'
134.	Radziłów	Miejsce Pamięci Narodowej	Plac 500-lecia	karta adresowa zabytku nr 134
135.	Radziłów	Miejsce Pamięci Narodowej-Grób Żołnierzy poległych w czasie II Wojny Światowej	Cmentarz Wyznaniowy w Radziłowie	karta adresowa zabytku nr 135
136.	Radziłów	Miejsce Pamięci Narodowej Grób Nieznanego Żołnierza poległego w czasie I Wojny Światowej	Cmentarz wyznaniowy w Radziłowie	karta adresowa zabytku nr 136
137.	Radziłów	Miejsce Pamięci Narodowej	Cmentarz wyznaniowy	karta adresowa zabytku nr 137
138.	Radziłów	Miejsce Pamięci Narodowej	Piękna	karta adresowa zabytku nr 138
139.	Klimaszewnica	Miejsce Pamięci Narodowej	teren Szkoły Podstawowej w Klimaszewnicy	karta adresowa zabytku nr 139
140.	Słucz	Miejsce Pamięci Narodowej	Cmentarz wyznaniowy w	karta adresowa zabytku nr 140

			Słuczu	
141.	Sośnia	Miejsce Pamięci Narodowej	Sośnia	karta adresowa zabytku nr 141
142.	Sośnia	Miejsce Pamięci Narodowej	Sośnia	karta adresowa zabytku nr 142
143.	Szlasy	Miejsce Pamięci Narodowej	miejsowość Szlasy	karta adresowa zabytku nr 143

4. ZABYTKI RUCHOME - WPISANE DO GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW.

Poniższa tabela zawiera wykaz zabytków, wpisanych do rejestru zabytków Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku Delegatura w Łomży. Kolejne kolumny zawierają opis zabytku (w przypadku zespołów zabytkowych – opis części składowych), formę własności, sposób użytkowania oraz numer i datę wpisania do rejestru zabytków.

Rejestr zabytków ruchomych				
lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr	Data wpisu
1.	Kramarzewo B-258	Obraz Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia	KL.WKZ-660/15/71	–
2.	Kramarzewo B-258	Obraz Trójcy Świętej	KL.WKZ-660/15/71	–
3.	Kramarzewo B-258	Obraz	KL.WKZ-660/15/71	–
4.	Kramarzewo B-258	Obraz Św. Barbary	KL.WKZ-660/15/71	–
5.	Kramarzewo B-258	Rzeźba Św. Piotra	KL.WKZ-660/15/71	–
6.	Kramarzewo B-258	Rzeźba Św. Pawła	KL.WKZ-660/15/71	–
7.	Kramarzewo Kościół p.w. Św. Barbary	Kielich ufundowany w 1643 r. przez Marcina Waleskowicza z czarą w koszyczku z liści akantu wykonana w 1899 r. przy renowacji w warszawskiej firmie na sześciobocznej stopie z rebusowym ornamentem uskrzydłonych główek aniołów i pęków owoców.	brak wpisu do rejestru, numer karty gminnej-7	–
8.	Kramarzewo Kościół p.w. Św. Barbary	Kielich barokowy z połowy XVII wieku, na koszyczku w polach w polach wydzielonych esowato spiętymi taśmami.	brak wpisu do rejestru, numer karty gminnej-8	–
9.	Radziłów B-258	Krzyż drewniany z XVI wieku, na nim polichromowana rzeźba Chrystusa ukrzyżowanego .	KL.WKZ-660/15/71	–
10.	Słucz Kościół p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	Monstrancja z 2 połowy XVII wieku, promienista o cechach barokowych. Odnawiana w 1762 r. przez Proboszcza Andrzeja Świdarskiego.	brak wpisu do rejestru, numer karty gminnej-10	–
11.	Łoje Awissa Kościół p.w. Św. Jadwigi	Ołtarz główny zaprojektowany i wykonany w 1950 r. przez S.T. Walulińskiego. Płaskorzeźby przedstawiają sceny biblijne.	brak wpisu do rejestru, numer karty gminnej-11	–
12.	Słucz Kościół p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	Ambona drewniana w kształcie czworoboku z bogato zdobionym baldachimem. Na każdym boku ambony	brak wpisu do rejestru, numer karty	–

		znajdują się płaskorzeźby przedstawiające postaci Ewangelistów Mateusza, Marka, Łukasza i Jana.	gminnej-12	
13.	Słucz Kościół p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	nastawa kredensowa Stanowi wyposażenie zakrystii Kościoła p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Słuczu.	brak wpisu do rejestru, numer karty gminnej-13	–
14.	Słucz Kościół p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	Krzyż z 1824 r wykonany przez Jana Downarowicza . Towarzyszył dotychczas obrządkom pogrzebowym mieszkańcom wsi Słucz.	brak wpisu do rejestru, numer karty gminnej-14	–
15.	Słucz Kościół p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny	Obraz Matki Bożej Siewnej wykonany techniką olejną, przedstawiający Matkę Bożą, która ma na ramieniu worek z ziarnem'' siewkę „i kroczy przez świeżo zaorane pola.	brak wpisu do rejestru, numer karty gminnej-15	–

5. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

W Gminie Radziłów znajduje się 38 stanowisk archeologicznych. Są to przede wszystkim stanowiska archeologiczne kategorii II, określone głównie jako osady z epoki neolitu. Szczegółowy spis stanowisk archeologicznych znajduje się w poniższej tabeli.

Rejestr zabytków archeologicznych								
lp.	Miejscowość	Obszar AZP	Nr stanowiska wg AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia	Nr	Data wpisu
1.	Glinki	37-78	7	Ślady osadnicze		Epoka kamienia. Okres Nowożytny	–	brak
2.	Glinki	31-78	6	Ślady osadnicze		Epoka kamienia. Wczesne Średniowiecze	–	brak
3.	Glinki	31-78	3	Obozowisko, Cmentarzysko, ślady osadnicze		Epoka kamienia. okres wpływów rzymskich Wczesne Średniowiecze	–	brak
4.	Karwowo Awissa	32-80	1	ślady osadnicze		Epoka kamienia. Okres Nowożytny	–	brak
5.	Karwowo Awissa	32-80	2	ślady osadnicze		Wczesne średniowiecze okres Nowożytny	–	brak
6.	Ostrowik	32-80	5	ślady osadnicze		Epoka kamienia. Okres Nowożytny	–	brak
7.	Okrasin	32-80	10, 11	ślady osadnicze		Epoka kamienia. Okres Nowożytny	–	brak
8.	Okrasin	32-80	12	Obozowisko, ślady osadnicze		Epoka kamienia. późne średniowiecze	–	brak
9.	Okrasin	32-80	13	ślady osadnicze		Neolit, Wczesna epoka brązu, Okres Rzymski, Średniowiecze, Nowożytność	–	brak
10.	Okrasin	32-80	14-15	ślady osadnicze		Epoka kamienia Średniowiecze	–	brak
11.	Racibory	32-80	17	ślady osadnicze		Okres wpływów Rzymskich	–	brak

12.	Racibory	32-80	18	ślady osadnicze		Epoka kamienia Wczesne Średniowiecze	–	brak
13.	Racibory	32-80	19	Obozowisko, Osada		Neolit Średniowiecze	–	brak
14.	Klimaszewnica	30-80	5	ślady osadnicze		Paleolit późne Średniowiecze	–	brak
15.	Rydzewo Pieniążek	31-79	1	ślady osadnicze		Epoka kamienia. Okres Nowożytny	–	brak
16.	Rydzewo Pieniążek	31-79	3	ślady osadnicze		Epoka kamienia Wczesne Średniowiecze	–	brak
17.	Rydzewo Pieniążek	31-79	4	ślady osadnicze		Epoka kamienia. Okres Nowożytny	–	brak
18.	Rydzewo Pieniążek	31-79	5	ślady osadnicze		Epoka kamienia Średniowiecze	–	brak
19.	Stucz	31-79	7	ślady osadnicze		Epoka kamienia Wczesne Średniowiecze	–	brak
20.	Borawskie Awissa	31-79	8	ślady osadnicze		Epoka kamienia Wczesne Średniowiecze	–	brak
21.	Radziłów	31-79	14	Cmentarzysko, ślady osadnicze		Okres wpływów Rzymskich Wczesne Średniowiecze	–	brak
22.	Wiązownica	31-79	18	ślady osadnicze		Epoka kamienia. Okres wpływów Rzymskich Średniowiecze Nowożytność	-	brak
23.	Kieliany	31-80	1	ślady osadnicze		Epoka kamienia. późne średniowiecze	–	brak
24.	Klimaszewnica	31-80	2,3,4	ślady osadnicze		Epoka kamienia. Okres Nowożytny	–	brak
25.	Mścichy	31-80	7	ślady osadnicze		Epoka kamienia Średniowiecze	–	brak
26.	Mścichy	31-80	16	ślady osadnicze		Epoka kamienia	–	brak
27.	Sośnia	30-81	6,7,8, 10	Osada		Epoka kamienia	–	brak
28.	Sośnia	30-81	7	Obozowisko		Mezolit Neolit	–	brak
29.	Sośnia	30-81	8	Obozowisko		Późny Neolit	–	brak
30.	Sośnia	30-81	10	Obozowisko, ślady osadnicze		Epoka kamienia. Okres Nowożytny	–	brak
31.	Radziłów	32-79	3 i 6	ślady osadnicze		Epoka kamienia. Okres Nowożytny	–	brak
32.	Radziłów	32-79	4	Osada, ślady osadnicze		Epoka kamienia. Okres Nowożytny	–	brak
34.	Brodowo	32-79	11	Osada ślady osadnicze		Wczesne średniowiecze nowożytność	–	brak
35.	Brodowo	32-79	27	Grób megalityczny		Okres Neolitu	–	brak
36.	Racibory	32-79	13	Cmentarzysko, ślady osadnicze		Epoka kamienia. okres wpływów rzymskich Średniowiecze	–	brak

37	Słucz kolonia	32-79	24	Osada		Okres Neolitu	-	brak
38	Słucz kolonia	32-79	25	ślady osadnicze		Epoka kamienia. Okres Nowożytny	-	brak

6. CELE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

1. Aktualizacja i uzupełnienie gminnej ewidencji zabytków.

- Wykonywanie przeglądów w terenie z udziałem sołtysów i radnych w każdym sołectwie i weryfikacja rejestru zabytków, oraz ewidencji zabytków
- Wykonywanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej wszystkich istniejących obiektów
- Określanie stanu technicznego obiektów z ewidencji zabytków
- Uzupełnianie kart ewidencyjnych w gminnej ewidencji obiektów o uzyskane dane i dokumentację fotograficzną

2. Inwentaryzacja obiektów małej architektury (przede wszystkim kapliczek i krzyży przydrożnych)

- Dokonywanie przeglądów w terenie z udziałem sołtysów i radnych w każdym sołectwie
- Wykonywanie dokumentacji fotograficznej wszystkich istniejących obiektów
- Pozyskiwanie informacji na temat historii obiektów
- Ustalanie szczegółowej lokalizacji obiektów na działkach gruntowych oraz właścicieli gruntu
- Utworzenie kart ewidencyjnych dla obiektów nie objętych ewidencją,
- Skierowanie wniosków o wpisanie najciekawszych obiektów do rejestru zabytków
- Podjęcie starań w celu utworzenia szlaku kapliczek i krzyży przydrożnych, oraz szlaku Miejsc Pamięci Narodowej.

3. Oznakowanie obiektów zabytkowych i określenie zasad ich udostępniania

- Oznakowanie zabytków wpisanych do rejestru znakami Konwencji Haskiej, oraz ciekawych obiektów w Gminie
- Ustalenie z właścicielami obiektów zabytkowych zasad ich udostępnianych w celach turystycznych

4. Podejmowanie działań w zakresie odnowy zabytków

- Informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na odnowę zabytków
- Pomoc właścicielom obiektów zabytkowych w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o środki na odnowę zabytków

5. Inwentaryzacja i zabezpieczenie zabytkowych nagrobków na cmentarzach parafialnych

- Inwentaryzacja wspólnie z parafiami w Radziłowie i Słuczu zabytkowych nagrobków
- Wspieranie działań, mających na celu odnowę i zabezpieczenie zabytkowych nagrobków

6. Edukacja i promocja zabytków Gminy Radziłów

- Współpraca ze Szkołami na terenie Gminy Radziłów, w celu włączenia tematyki ochrony dóbr kultury do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjach prowadzonych przez gminę
- Udostępnienie turystom obiektów zabytkowych,
- Podjęcie starań w celu publikacji przewodnika po zabytkach Gminy Radziłów
- Zbieranie materiałów archiwalnych (stare zdjęcia, mapy) dotyczących Gminy Radziłów.

7. Realizacja i kontrola zapisów dotyczących opieki i ochrony zabytków, zawartych w Miejskowych Planach Zagospodarowania Gminy.

- Podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie rozproszeniu zabudowy
- Przestrzeganie zakazów i nakazów obowiązujących w strefach ochrony konserwatorskiej
- Dopasowanie współczesnych programów mieszkalno-usługowych do historycznej funkcji obiektów i zespołów zabytkowych, poprzez adaptację, rozbudowę i przebudowę.

7. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Dostępne instrumentarium służące realizacji niniejszego programu generalnie wynika z obowiązujących przepisów prawnych oraz opartych na nich działaniach umocowanych w realiach finansów publicznych i instrumentów prawno-ekonomicznych. W realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami wykorzystane zostaną następujące grupy instrumentów - instrumenty prawne, instrumenty koordynacji, instrumenty finansowe, instrumenty społeczne, instrumenty kontrolne.

INSTRUMENTY PRAWNE

Do instrumentów prawnych należą między innymi:

1. Dokumenty wydawane przez wojewódzkiego konserwatora zabytków wynikające z przepisów ustawowych
2. Ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
3. Programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego
4. Programy prac konserwatorskich

INSTRUMENTY KOORDYNACJI

Do instrumentów koordynacyjnych należą między innymi:

1. Plan rozwoju lokalnego
2. Programy ochrony środowiska przyrodniczego
3. Współpraca z parafiami i innymi administratorami zabytków w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami.

INSTRUMENTY FINANSOWE

Do instrumentów finansowych należą między innymi:

1. Dotacje
2. Subwencje
3. Dofinansowania
4. Programy operacyjne uwzględniające finansowanie z funduszy Wspólnoty Europejskiej.
5. Środki własne Gminy.

INSTRUMENTY SPOŁECZNE

Do instrumentów społecznych należą między innymi:

1. Edukacja kulturowa
2. Informacja
4. Współpraca

INSTRUMENTY KONTROLNE

Do instrumentów kontrolnych należą między innymi:

1. Ciągła aktualizacja bazy danych geodezji i gospodarki gruntami, infrastruktury technicznej (w tym komunikacji), stanu zagospodarowania przestrzennego Gminy,
2. Monitoring stanu środowiska kulturowego.

Uruchomienie podanych instrumentów wymaga od władz i społeczeństwa inicjatywy i konkretnych działań w wielu sferach prowadzonej działalności:- wykorzystywanie wszelkich dopuszczonych prawem i polityką ochronną państwa przepisów dla efektywnego przygotowania polityki i programów ochrony środowiska kulturowego

- tworzenie opracowań planistycznych odpowiednio do potrzeb ochrony środowiska kulturowego
- sporządzanie analiz i ocen skutków wpływu planowanych działań inwestycyjnych na środowisko kulturowe
- pozyskiwanie z wszelkich dostępnych źródeł środków finansowych, w tym przyjęcie zasad partnerstwa publiczno-prywatnego w realizacji ochrony środowiska kulturowego
- pozyskanie poparcia społecznego dla działań związanych z ochroną środowiska kulturowego
- koordynowanie działań prowadzonych w stosunku do środowiska kulturowego na terenie gminy.

8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na właścicieli i Użytkowników obowiązek dbania o zabytek. Wsparciem dla nich mogą być środki z budżetu Państwa lub ze specjalnie powołanych do tego funduszy, w tym funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

Krajowym programem wspierającym inicjatywy kulturalne jest **Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004-2013**.

Wśród wielu programów operacyjnych znajdują się dwa, z których fundusze wspierają programy związane z ochroną dziedzictwa kulturowego. Są to: program operacyjny "Rozwój inicjatyw lokalnych" oraz program operacyjny "Dziedzictwo kulturowe" Program operacyjny „Rozwój inicjatyw lokalnych” Celem programu jest wyrównywanie różnic w dostępie do kultury, pobudzanie kulturalnych inicjatyw lokalnych oraz stwarzanie na poziomie lokalnym warunków do rozwoju twórczości. W ramach programu wspierane będą wszystkie

niskobudżetowe zadania (tj. takie, w których maksymalna wnioskowana dotacja z budżetu Ministra Kultury wynosi maksymalnie 25 000 zł.) z zakresu:

- a) upowszechniania kultury;
- b) edukacji kulturalnej;
- c) promocji twórczości;
- d) ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego;
- e) inwestycji oraz zakupu wyposażenia.

Uprawnionymi wnioskodawcami mogą być:

- a) państwowe i samorządowe instytucje kultury i instytucje filmowe;
- b) jednostki samorządu terytorialnego;
- c) publiczne i niepubliczne szkoły artystyczne I i II stopnia oraz uczelnie artystyczne;
- d) organizacje pozarządowe dla których prowadzenie działalności kulturalnej jest podstawowym celem statutowym;
- e) kościoły (parafie) i związki wyznaniowe
- f) przedsiębiorcy działający w sferze kultury (pomoc de minimis)
- g) archiwa państwowe

Program operacyjny „Dziedzictwo kulturowe”

Celem programu jest intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym kompleksowa poprawa stanu zabytków oraz rozwój kolekcji muzealnych. Program dotyczy również placówek emigracyjnych oraz zabytków polskich i z Polską związanych, znajdujących się poza granicami kraju.

Celami cząstkowymi programu są:

- a) poprawa stanu zachowania zabytków;
- b) zwiększanie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego (w tym także dziedzictwa archeologicznego);
- c) kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele inne niż kulturalne;
- d) zwiększenie roli zabytków i muzealiów w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych;
- e) poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji;
- f) zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę oraz na wypadek sytuacji kryzysowych i konfliktu zbrojnego.

Cele programu realizowane będą poprzez 2 priorytety:

Priorytet 1 Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych

Priorytet 2 Rozwój i konserwacja kolekcji muzealnych.

Priorytet 1 - Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych:

Departamentem zarządzającym jest Departament Ochrony Zabytków (DOZ).

Rodzaje kwalifikujących się zadań (projekty realizowane bez udziału środków europejskich) to:

- a) rewitalizacja historycznych obszarów miejskich;
- b) ochrona i zachowanie krajobrazu kulturowego wsi;
- c) rewitalizacja, rewaloryzacja, konserwacja, renowacja, modernizacja i adaptacja na cele inne niż kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, w tym zespołów fortyfikacyjnych oraz budowli obronnych, parków i ogrodów;
- d) rewaloryzacja i konserwacja zabytków budownictwa drewnianego;
- e) rewaloryzacja i konserwacja zabytków romańskich;
- f) rewaloryzacja zabytkowych cmentarzy oraz renowacja, ochrona i zachowanie miejsc pamięci i martyrologii w kraju i za granicą;
- g) prowadzenie badań archeologicznych; i zabezpieczanie zabytków archeologicznych;

- h) konserwacja zabytków ruchomych (nie wchodzących w skład zasobów muzealnych), w tym w szczególności wystroju i historycznego wyposażenia kościołów w kraju i za granicą;
- i) dokumentowanie zabytków (w tym badania naukowe i inwentaryzacja)
- j) zabezpieczenie przed skutkami klęsk żywiołowych, zniszczeniem, kradzieżą i nielegalnym wywozem zagranicę zabytków ruchomych i nieruchomych;
- k) ochrona zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych i konfliktu zbrojnego;
- l) rewaloryzacja oraz prace remontowe i konserwatorskie w zabytkach polskich lub z Polską związanych, znajdujących się poza granicami kraju.

3. Uprawnieni wnioskodawcy to:

- a) jednostki samorządu terytorialnego, realizujące zadania na własną rzecz lub na rzecz instytucji nie będących instytucjami kultury;
- b) organizacje pozarządowe, za wyjątkiem działających w sferze kultury;
- c) kościoły i związki wyznaniowe;
- d) prywatni właściciele lub posiadacze zabytków;
- e) podmioty prowadzące działalność gospodarczą
- f) państwowe instytucje kultury realizujące wybrane zadania.

/informacje pochodzą ze strony: www.mk.gov.pl

Fundusze Generalnego Konserwatora Zabytków

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami reguluje tryb, zakres i rodzaj dotacji udzielanych z budżetu Skarbu Państwa, za pośrednictwem GKZ bądź WKZ. Osoba fizyczna jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna będąca właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru, może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych /Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Dz. U.162 z dnia 17 września 2003 r., R. 7, art.73/. Finansowanie działań zintegrowanych, przyjętych w strategiach rewitalizacji miast, obejmujących problemy ekonomiczne, społeczne, architektoniczno-urbanistyczne, ochrony środowiska kulturowego, możliwe są dzięki różnego rodzaju instrumentom finansowym, krajowym oraz kierowanym do Polski funduszom strukturalnym. Pozwalają one na podejmowanie zadań o szerokim zasięgu i skali.

[Wrota Podlasia pl](http://WrotaPodlasia.pl) > [Kultura](#) > [Dotacje na zabytki](#) > [Rozstrzygnięcia](#) > Rozstrzygnięcia otwartych konkursów ofert

Konkurs wniosków na zadania z zakresu ochrony zabytków

Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego ogłasza konkurs na dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane oraz dokumentacje konserwatorskie i archeologiczne badania wykopaliskowe przy zabytkach położonych na obszarze Województwa Podlaskiego.

Konkurs obejmuje następujące kategorie:

- 1) Kategoria 1. Dokumentacje konserwatorskie,
- 2) Kategoria 2. Ochrona i konserwacja zabytków budownictwa drewnianego,
- 3) Kategoria 3. Ochrona i konserwacja zabytkowych obiektów i zespołów architektury oraz zabytkowych cmentarzy,
- 4) Kategoria 4. Ochrona zabytków archeologicznych,
- 5) Kategoria 5. Konserwacja zabytków ruchomych.

Na realizację zadań wyłonionych do realizacji w ramach konkursu dostępna jest kwota 1 270 000,00 zł.

Wnioski o dofinansowanie projektu można składać osobiście, kurierem lub pocztą w terminach: 29 stycznia – 17 marca 2009 roku od poniedziałku do piątku (w godzinach: pn.: 8:00-16:00, wt.-pt.: 7:30-15:30) w siedzibie *Departamentu Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego* ul. Kard. St. Wyszyńskiego 1 15-888 Białystok (V piętro, pokój 513, tel. 085 74 85 145)

Dodatkowe informacje można uzyskać w *Referacie Ochrony Dziedzictwa Kulturowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego*: ul. Kard. St. Wyszyńskiego 1, 15-888 Białystok, IV piętro, pok. 412, tel. 085 74 97 510, adam.sienkiewicz@wrotapodlasia.pl, malgorzata.albowicz@wrotapodlasia.pl

Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007 – 2013.
W ramach działania 6.3. Rozwój infrastruktury z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa historycznego i kulturowego:

Działanie 6.3. Rozwój infrastruktury z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa historycznego i kulturalnego. Ostatnia edycja: 2008-10-15, 12:03

Celem Działania jest zachowanie zasobów dziedzictwa historycznego i kulturowego regionu poprzez wsparcie instytucji zajmujących się kulturą i sztuką.

Przykładowe rodzaje projektów:

1. Rozbudowa, przebudowa, remont obiektów kultury.
2. Budowa ośrodków i centrów kultury
3. Ochrona, konserwacja obiektów dziedzictwa kulturowego, historycznego
4. Konserwacja zabytków ruchomych, księgozbiorów, muzealiów, archiwaliów
5. Konserwacja, renowacja, rewaloryzacja, remont, adaptacja na cele kulturalne historycznych i zabytkowych obiektów (w tym sakralnych, obiektów wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków, uznanych za Pomniki Historii, miejsca pamięci narodowej, pomniki przyrody) wraz z ich otoczeniem.
6. Zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego, historycznego na wypadek zagrożeń (w szczególności przed włamaniem, kradzieżą, pożarem)
7. Budowa, rozbudowa, przebudowa, remont publicznej infrastruktury kultury, przyczyniającej się do efektywnego udziału społeczeństwa w kulturze.
8. Kompleksowe zagospodarowanie otoczenia obiektów zabytkowych wyłącznie w powiązaniu z ww. typami projektów nie przekraczające 20% kosztów kwalifikowanych projektów.
9. Przeciwdziałanie niszczeniu stanowisk i obiektów archeologicznych.
10. Zakup wyposażenia niezbędnego do prowadzenia działalności kulturalnej w obiektach o znaczeniu ponadlokalnym.
11. Akcje promocyjne i edukacyjne w połączeniu z ww. typami projektów.

Tryb naboru wniosków dla Działania 6.3 ma formę konkursu zamkniętego.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 Odnowa i rozwój wsi
Kod działania 313, 322, 323

Cel działania

Działanie będzie wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.

Zakres działania

Pomocy finansowej udziela się podmiotom z tytułu inwestycji w zakresie:

- 1) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów:
 - a) pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe,
 - b) służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury,
- 2) kształtowania obszaru przestrzeni publicznej;
- 3) budowy remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych;
- 4) zakupu obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne;
- 5) odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci;
- 6) kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów.

Definicja beneficjenta

Osoba prawna: gmina, instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego, kościół lub inny związek wyznaniowy, organizacja pozarządowa mająca status organizacji pożytku publicznego (w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie).

Kryteria dostępu

Pomoc finansowa może być przyznana, jeżeli:

- 1) projekt realizowany jest w miejscowości należącej do:
 - gminy wiejskiej lub
 - gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, lub

- gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców,

- 2) projekt wpisuje się w zakres Planu Odnowy Miejscowości;
- 3) projekt nie ma charakteru komercyjnego;
- 4) w przypadku, gdy projekt realizowany będzie na nieruchomości nie należącej do beneficjenta, beneficjent posiada prawo do dysponowania tą nieruchomością na cele określone w projekcie przez okres 7 lat po realizacji projektu;
- 5) organizacja pozarządowa działa w obszarze zbieżnym z celami działania „Odnowa i rozwój wsi” w szczególności na rzecz aktywizacji ludności, rozwoju oraz zachowania dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego;
- 6) projekt składany przez instytucję kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego został zaakceptowany przez tę jednostkę.

Forma i wysokość pomocy

Pomoc finansowa ma formę refundacji części kosztów kwalifikowanych projektu.

Maksymalna wysokość pomocy na realizację projektów w jednej miejscowości wynosi 500 000 zł w okresie realizacji Programu.

Wielkość pomocy przyznanej na realizację jednego projektu nie może być niższa niż 25 000 zł.

Poziom pomocy

Poziom pomocy finansowej z EFRROW wynosi maksymalnie 75% kosztów kwalifikowanych projektu.

Wymagany krajowy wkład środków publicznych, w wysokości co najmniej 25% kosztów kwalifikowanych projektu, pochodzi ze środków własnych beneficjenta.

DOTACJE NA PRACE KONSERWATORSKIE RESTAURATORSKIE Z BUDŻETU GMINY

Zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków z budżetu gminy określone zostały w Uchwale Rady Gminy Radziłów Nr VI/21/07 z dnia 20 marca 2007r

„§ 2.1. Z budżetu Gminy Radziłów mogą być udzielane dotacje celowe na prace lub roboty budowlane przy zabytku, jeżeli zabytek ten łącznie spełnia następujące kryteria:

- 1) znajduje się na stałe na obszarze gminy Radziłów
- 2) jest w złym stanie technicznym - z zastrzeżeniem § 3 ust. 2 pkt 2,
- 3) posiada istotne znaczenie historyczne, artystyczne lub kulturowe dla mieszkańców Gminy.

2. Dotacja na prace lub roboty budowlane przy zabytku może finansować nakłady obejmujące:

- 1) sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
- 2) przeprowadzenie badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych;
- 3) wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
- 4) opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
- 5) wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami Prawa budowlanego;
- 6) sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz;
- 7) zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
- 8) stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
- 9) odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
- 10) odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności;
- 11) odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
- 12) modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
- 13) wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
- 14) uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomych o własnych formach krajobrazowych.
- 15) działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
- 16) zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt 7-15;
- 17) zakup i montaż instalacji przeciw włamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

II. BENEFICJENCI I WNIOSEK

§ 3.1. O dotację może się ubiegać podmiot będący właścicielem lub posiadaczem zabytku o którym jest mowa w § 2 ust 1, a także podmiot, który do tego zabytku posiada tytuł prawny wynikający z użytkowania wieczystego, ograniczonego prawa rzeczowego, trwałego zarządu, albo stosunku zobowiązaniowego.

2. Dotacja może być udzielona na sfinansowanie lub refinansowanie prac lub robót budowlanych przy zabytku, które wnioskodawca zamierza wykonać:

- 1) w roku złożenia wniosku o udzielenie dotacji,
- 2) w roku złożenia wniosku i w roku następnym.

3. Na zasadach określonych w niniejszej uchwale wnioskodawca może równocześnie wystąpić z kilkoma wnioskami o dotacje do prac lub robót budowlanych przy więcej niż jednym zabytku.

§ 4.1. Dotacja z budżetu gminy Radziłów na wykonanie prac lub robót budowlanych przy jednym i tym samym zabytku może być udzielona w wysokości do 50 % ogółu nakładów na te prace lub roboty.

2. Jeżeli zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową albo wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, albo gdy sytuacja wymaga niezwłocznego podjęcia prac lub robót budowlanych przy zabytku - dotacja może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót budowlanych.

3. W przypadku, gdy beneficjent na prace lub roboty' budowlane przy zabytku otrzymuje również inne środki publiczne, kwota dotacji przyznanej z budżetu gminy Radziłów wraz z kwotami przyznanych na ten cel innych środków publicznych nie może przekraczać 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

§ 5.1. We wniosku o przyznanie dotacji ubiegający się o nią powinien wskazać:

- 1) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania wnioskodawcy lub nazwę, adres i siedzibę wnioskodawcy będącego jednostką organizacyjną,
- 2) dane obiektu uwidocznione w rejestrze zabytków,
- 3) fotograficzną dokumentację zabytku,
- 4) dokument potwierdzający tytuł prawny wnioskodawcy do władania zabytkiem,
- 5) decyzję właściwego organu ochrony zabytków zezwalającą na przeprowadzenie prac lub robót budowlanych przy zabytku oraz projekt i pozwolenie na budowę, gdy wniosek

dotyczy prac lub robót budowlanych przy zabytku nieruchomym lub program prac, gdy wniosek dotyczy prac przy zabytku ruchomym,

6) wnioskowaną kwotę dotacji i proponowany terminy jej przekazania,

7) zakres prac lub robót budowlanych, które mają być objęte dotacją,

8) termin zakończenia prac objętych wnioskiem,

9) harmonogram i kosztorys przewidywanych prac lub robót budowlanych ze wskazaniem źródeł ich finansowania, a w przypadku wniosku o dotację na prace lub roboty zakończone – kosztorys powykonawczy ze wskazaniem źródeł sfinansowania tych prac lub robót.

10) informację o środkach publicznych przyznanych z innych źródeł na te same prace lub roboty budowlane przy zabytku oraz informację o wystąpieniu o takie środki złożonym do innych podmiotów,

11) wykaz prac lub robót budowlanych wykonanych przy danym zabytku w okresie 3 lat poprzedzających dzień złożenia wniosku z podaniem łącznej wysokości nakładów, w tym wysokości i źródeł dofinansowania otrzymanego ze środków publicznych,

2. W przypadku, gdy wnioskodawca jest przedsiębiorcą, do wniosku o udzielenie dotacji winien dołączyć informację o pomocy publicznej otrzymanej przed dniem złożenia wniosku - sporządzoną w zakresie i według zasad określonych w art. 37 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. Nr 123, poz. 1291; późn. zm.).

3. Udzielenie dotacji na prace lub roboty budowlane podmiotu o którym jest mowa w ust. 3 dokonywane jest zgodnie z przepisami niniejszej uchwały wraz z dochowaniem zasad określonych w przepisach prawa regulujących udzielanie pomocy publicznej dla przedsiębiorców.

III. TERMINY I ROZPATRYWANIE WNIOSKÓW

§ 6.1. Wnioski o dotację kierowane są do Wójta Gminy Radziłów.

2. Z zastrzeżeniem ust. 3, wnioski o dotację należy składać do dnia (31 stycznia) roku kalendarzowego.

3. Termin, o którym mowa w ust. 2, nie ma zastosowania w przypadku ubiegania się o dotację na prace interwencyjne wynikające z zagrożenia zabytku.

4. Wnioski o przyznanie dotacji po ich przekazaniu Wójtowi przedstawiane są do zaopiniowania komisji Rady właściwej do spraw budżetu i rozwoju gospodarczego.

5. Opinie Komisji mają charakter opiniodawczy i konsultacyjny, a praca Komisji służy zarazem procesowi jawności.

6. Wnioski o dotacji niekompletne lub nieprawidłowo wypełnione nie będą rozpatrywane.

§ 7.1. Dotację przyznaje Rada Gminy w uchwale podjętej na wniosek Wójta Gminy Radziłów.

IV. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Wójt Gminy Radziłów sporządzi w roku 2011 i 2013 sprawozdania, które zostaną przedstawione Radzie Gminy Radziłów.

Przewodniczący Rady
Zbigniew Mordasiewicz